

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Nummer 167
voorjaar 2024

Aves Visum

In deze Aves Visum ...

- 6 Nachtbestuivers
- 7 Huismus – vogel van het jaar 2024
- 9 Bezoek College van B&W Lansingerland
- 10 De natuur in het Rotta-gebied in 2023
- 15 De ontwikkeling van de Eendragtspolder
- 16 De Fakkel – Peter Wienbelt aan het woord
- 18 Rotta Rangers en Kapoentjes ontdekken de natuur
- 24 Interview Carolien Groeneveld
- 26 Jaarverslag 2023 Natuur- en Vogelwacht Rotta

Frans de Waal, de in Amerika wonende Nederlandse gedragsbioloog en primatoloog

Nieuwe fietsen ouderwetse service

www.reijneveldrijwielen.nl

RIESE & MÜLLER

En verder ...

- 4 Van het Bestuur
Van de Redactie
- 5 Nieuwjaarsreceptie Rotta
- 8 Werkgroep Waterkwaliteit
- 15 Landelijk Meetnet Hommels
Column Staatsbosbeheer
- 19 Bijdehand – Zandbijen
Column Staatsbosbeheer
- 20 Werkgroep Onderzoek Rotta
- 21 Op jacht naar winterbloeiers
- 22 Rotta Natuurwerk
- 23 Ruimtelijke ontwikkelingen in
de Noordrand
- 32 Mystery Bird

Zuidplasstraat 4, Moerkapelle • 079 - 593 3388

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Email info@rotta-natuur.nl

Website <https://www.rotta-natuur.nl>

ANBI RSIN-816580662

Iban NL60 TRIO 0254 40 52 23

KvK Haaglanden, nr. 40464998

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een zelfstandige natuur- beschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna te verbeteren en het (doen) herstellen van verstoringen daar in; het beschermen en in stand houden van groenvoorzieningen en natuurgebieden en het opkomen voor het milieu; het (doen) realiseren en het (doen) in stand houden van ecologische, landschappelijke en recreatieve verbindingzones. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lidmaatschap

Volwassenen min. € 12,50 per jaar

Jeugd (tot 18 jaar) min. € 6,50 per jaar

Donateurs min. € 12,50 per jaar

Bestuur

Voorzitter: Peter Wienbelt - 0651 488 475

email: voorzitter@rotta-natuur.nl

Vicevoorzitter: Henk Starink - 0628 544 003

email: henk.starink@rotta-natuur.nl

Secretaris: Arie Sonneveld - 0613 564 266

email: secretaris@rotta-natuur.nl

Penningmeester: Cor van de Lustgraaf - 0629 242 769

email: penningmeester@rotta-natuur.nl

Ledenbeheer: leden@rotta-natuur.nl

Leden:

Marijke den Oudendammer - 0628 518 105

Arend Hoogeveen - 0683 698 450

Vacature

Vertrouwenspersoon Natuur- en Vogelwacht Rotta:

Josien Hofs - 0612 134 683

Verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

010 - 521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Beheerder: Ad Somers - 0639 321 113

email: trefpunt@rotta-natuur.nl

Open: donderdag 10.00 - 16.00 uur

zaterdag 12.00 - 16.00 uur

Bij de voorpagina: Bosuil © Chris van Rijswijk

Verenigingsblad Aves Visum

Redactie: Josien Hofs, Arend Hoogeveen en Hans Soeterbroek

Redactieadres: avesvisum@rotta-natuur.nl

Aves Visum verschijnt 4 keer per jaar in maart, juni, september en december. Iedereen kan een artikel insturen. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen of te weigeren, waar nodig in overleg met de auteur.

ROTTA ADVIES- en WERKGROEPEN

Rotta Rangers en Kapoentjes

Info Marion van den Broek

jeugd@rotta-natuur.nl

Rotta Natuurwerk

Info Rien van der Vorm

natuurwerk@rotta-natuur.nl

Rotta Onderzoek en biodiversiteit

Info Maurice van Veen

onderzoek@rotta-natuur.nl

Trefpunt Vrijwilligers

Info Annet van der Kooij

trefpunt-op-zaterdag@rotta-natuur.nl

Rotta Communicatie en Website

Info Birgitte Blom

communicatie@rotta-natuur.nl

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Info Jaap van Lien

jaap.van.lien@rotta-natuur.nl

Waterkwaliteit Rotta

Info Cees van der Burg of Ruud Kolpa

waterkwaliteit@rotta-natuur.nl

Expeditie Rotta

Info Peter Wienbelt

expeditie@rotta-natuur.nl

Ledenexcursies

Info Bert van den Bulk

excursies@rotta-natuur.nl

Rotta Erfvogels en Tuinadvies

Info Henk Starink

advies@rotta-natuur.nl

Van het Bestuur

Bestuursvergadering achter gesloten deuren??

Het moet toch niet gekker worden, de bestuursvergaderingen zijn toch openbaar voor onze leden? Dat klopt helemaal. Ook deze keer. Het is soms koud in het Trefpunt tijdens een vergadering en dan wordt er regelmatig gerefereerd naar de ingenieuze schuifwand die "vroegen wel eens dicht ging". De wand is zo'n 15 jaar geleden gemaakt, maar ik heb hem in de afgelopen 6 jaar nooit in actie gezien. Ruim voor de vergadering klap ik de panelen uit zodat er een mooie 'binnenkamer' ontstaat. De temperatuur is al okay want de verwarming is op afstand al aangezet. Kees van Krimpen bouwt op dit moment een hightech thermostaat die met een door hem gebouwde app aan te sturen is. Ongelooflijk, wat een niet-natuur--natuur--talenten hebben we binnen de club!

Om stipt 2 uur gaan we van start. Jos van Rijn, onze bouwmeester, natuurwerker en houtkunstenaar heeft een schitterende voorzittershamer voor de vereniging gemaakt. Wat een eer om daar de eerste klap mee te mogen geven. De vergadering is geopend. Het is al aangenaam warm, maar de temperatuur stijgt behoorlijk. Dit komt door een overvolle agenda met veel onderwerpen waar we écht serieus over moeten nadenken en van gedachten wisselen.

We praten uitgebreid over de begroting 2024 en onze financiële plannen voor de toekomst. Goed dat 2e penningmeester Marcel Heikens daarom van de partij is. Ruud Kolpa vergadert dit keer ook mee want we bespreken de plannen en begrotingswensen van de Werkgroep Waterkwaliteit én het verslag van de kascontrolecommissie. Verder bereiden we de komende Algemene Ledenvergadering voor, bespreken we het *goudhaantje van het jaar*, herkiesbare en nieuwe bestuursleden, het jaarverslag over 2023 en nog veel meer.

We dreigen aardig uit de tijd te lopen, maar geven wat extra gas en in no-time lopen we de actiepunten door, bespreken we de 'nieuwe handen die licht werk maken' en besluiten we op welke uitnodigingen we de komende weken wel en niet gaan ingaan. We moeten keuzes maken en dat doen we ook.

Uiteindelijk geef ik om 10 voor half 5 de 'vergadering is gesloten-klap' met de hamer. We zijn wel wat uitgelopen, maar ja, het is bijna voorjaar en dan loopt alles uit. De panelen blijven dicht, want morgen is er weer een overleg in het Trefpunt en de ruimte bevalt prima. Het was een warme middag. Gelukkig regent het flink; ik koel lekker af. Thuis een goed glas witte wijn om even bij uit te blazen en terug te blikken. Eigenlijk was het een topmiddag. Sluit gerust een keer aan, de deuren staan altijd open!

Peter Wienbelt

Van de Redactie

Dit voorjaarsnummer staat bol van de verenigingsactiviteiten. Zoals gebruikelijk het jaarverslag van de activiteiten en de financiën, waaraan je kunt zien dat er veel gebeurt en dat we een groeiende en gezonde club zijn. Verder uiteraard weer de berichten over het natuurwerk, de ontwikkelingen in het werkgebied. De jeugd was actief met een (gelukkig) weer volledige staf aan begeleiders. Ook over andere activiteiten zoals van de Werkgroep Waterkwaliteit en de inmiddels traditionele zoektocht naar winterbloeiërs wordt bericht. We ontvingen Burgemeester en Wethouders van Lansingerland, wat tot boeiende gesprekken leidde, en we zijn zoals altijd actief in de samenwerking met Staatsbosbeheer, onder andere in de Eendragtspolder. De term 'bruisende vereniging' is dan ook zeker op zijn plaats.

Wat inmiddels ook traditie is, is het uitgebreide verslag van Dick Hoek over de natuurwaarnemingen in het voorgaande jaar. Omdat het te veel is om op te nemen maken we net als vorige jaren een compleet verslag voor de website, en nemen we het deel over de vogels op in ons blad. Uiteraard worden daarin de meest bijzondere waarnemingen vermeld, in 2023 de oehoe in het Lage Bergse Bos en de kleine geelpootruiter in de Eendragtspolder. Het is altijd weer een enorme klus om alles bij elkaar te zoeken en er een mooi overzicht van te maken, onze dank aan Dick is dan ook groot. Door elk jaar te documenteren krijgen we niet alleen steeds een mooi overzicht, maar wordt het ook mogelijk om trends te ontdekken.

Daarom is het goed om te zien dat er op het gebied van onderzoek niet alleen veel en met enthousiasme gebeurt, al dan niet georganiseerd, maar dat er een begin gemaakt is met het beter bijeen brengen van resultaten en het nadenken over hoe we met onderzoek om willen gaan.

De Fakkel wordt deze keer verzorgd door onze voorzitter, de jeugdpagina is er weer, alsmede bericht over de bijen en een interview met een van onze leden, een ecologisch hovenier in dit geval. We zetten de vogel van het jaar – de huismus – in het zonnetje, en de achtergrondartikelen gaan over diatomeeën en de betekenis van nachtvlinders.

De redactie dankt iedereen die ons van bijdragen voorzagt, en heet Dick van Stegeren welkom terug, en alvast een vraag voor de volgende boswachterscolumn, die deze keer nog verzorgd is door Jessie. Voor tips en bijdragen staan we altijd open, dus aarzel niet ons te benaderen. Als zelf schrijven te lastig lijkt, helpen we graag mee.

Op zaterdag 13 januari vond de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie plaats in het Trefpunt. Het was weer een gezellige drukte en de hapjes en de drankjes smaakten weer als vanouds, terwijl de koekenbakers ook goed hun best hadden gedaan. Na het gebruikelijke praatje van de voorzitter over de activiteiten in het vorige jaar en nadat we hadden stilgestaan bij degenen die ons waren ontvallen, kregen we van Marijke opdracht om een limerick te schrijven over je natuurbeleving. Nou, dat was niet tegen dovemansoren gezegd, spontaan kwamen er zomaar een stuk of twaalf uit de lucht vallen. Naast natuurliefhebbers zijn er ook heel wat 'slimmerikken' bij Rotta!

Er zijn weer veel liefhebbers in het Trefpunt
Dat is elk jaar weer een stunt.
Iedereen kakelt er door elkaar heen
Over groene belevenissen in het bos en in het veen.
Echt een natuurcentrum waar je niet om heen kunt.
Arend

Eén van de leuke Rotta bezigheden
Zijn de excursies voor de leden.
Wandelen doen we graag
Langs weilanden en rietkraag.
Wind en regen worden niet gemeden.
Bert

Rotta werkt geregeld in 't Nessebos
Daar liggen heel wat fietsen los.
Wij komen er voor het sporekhouw
En zorgen voor varen behoud.
Daardoor groeit er nu ook veenmos.
Marijke

In de wei stonden twee koeien
De natuurwerkers waren aan het snoeien.
't ging op z'n gemak
En toch brak er een tak.
En die koeien maar lachen en loeien.
Cor

Er is een natuurclub in Lansingerland
Zij houdt er natuurpareltjes in stand.
Met zeis, rijf, riek en zaag
Doet ieder dat werk graag.
Zo komt de biodiversiteit tot stand.
Marijke

Jaren waren we op pad met Rien
Wat hebben we veel gehoord en gezien.
Hij sleepte ons door bos en velden
Hoe smakelijk hij daarbij vertelde.
Kan iemand dat evenaren misschien.
Josien

In een sloot in het Nessebos
Liep een nijlpaard zomaar los.
En stond wat rond te loeren
Tot Piet Bak hem kwam voeren.
Maar, goed bekeken was het toch een vos.
André en Piet

Rotta natuur geeft veel plezier
Daar wandel je fier.
Veel kennis in de wildernis
Dat je makkelijk opslaat, dat is niet mis.
De meningen verschillen wel eens over een dier.
Trudie

In onze tuin staat een linde
Waarin vogels hun plekje vinden.
Er woont ook een merel
Een hele kranige kerel.
De baas van de geveugelde vrienden.
Ton en Suzanne

Met z'n drieën gaan we door de knieën
Rond het Trefpunt kun je dat zien.
Van een mooie tuin kunnen we alleen maar dromen
Zeker wanneer er een nieuwe mesthoop zal komen.
Dat hopen Marion, Marian en Ien.

In de Wiebertjes liep een dromedaris
Wat op zich natuurlijk heel raar is.
Hij keek om zich heen
En zag er nog één.
Ik denk niet dat dit verhaal echt waar is.
Peter

Er was eens een meisje in Drenthe
Die verlangde erg naar de lente.
Ze riep het uit
Met flink geluid.
Maar het was alweer herfst voor ze het besefte.
Marijke

In het Korenmolengat nabij Zevenhuizen
Woonden eens twee piepkleine dwergmuizen.
De ene heette Klara en de andere Piet
Hun nestje hing aan twee stengels van riet.
Nu kunnen de Rangers hun botjes uit een braakbal pluizen
Arend

nachtbestuivers

Als het gaat over de bestuiving van landbouwgewassen en wilde planten, dan wordt er vaak vanuit gegaan dat met name bijen daar verantwoordelijk voor zijn. We weten dat andere insecten ook een rol spelen, maar dat zijn allemaal dagactieve insecten. Die zien we van bloem naar bloem gaan. Maar hoe zit het met bloembezoek in de nacht?

Doordat het donker is zien we dat natuurlijk veel minder, maar we weten wel dat er ook in de nacht bloembezoek is, zoals bijvoorbeeld nachtvlinders op vlinderstruiken en ook van klimop is bekend dat daar regelmatig nachtvlinders op afkomen.

Tijdens een bestuivingsonderzoek in Engeland bleek dat de bestuiving van klimop door insecten van groot belang is voor de vruchtzetting. Maar ook hier werd alleen tussen 10:00 en 15:00 uur gekeken en dus niet in de nacht. Motten bezoeken zeker bloemen, maar welke bijdrage leveren ze aan de bestuiving? In een onderzoek bij de Vlinderstichting door stagiaire Anne Roovers is aangetoond dat nachtvlinders een niet te onderschatten rol vervullen bij de bestuiving van aardbeien.

In Engeland is gekeken naar bloembezoek op rode klaver, zowel overdag als 's nachts. Hierbij bleek dat nachtvlinders 34 procent van het totaal aantal bezoeken aan de bloemen brachten. Conclusie is dat nachtvlinders een niet te negeren bijdrage leveren aan de bestuiving van rode klaver en dat die bijdrage tot nu toe altijd systematisch over het hoofd is gezien.

Datzelfde concluderen Spaanse onderzoekers die hebben gekeken naar de bestuiving van wilde planten in een

aantal berggebieden. Het negeren van nachtbestuivers (meer dan alleen nachtvlinders) zorgt voor een vertekend beeld. De relatie tussen bestuivers en zaadzetting wordt alleen duidelijk als daar nachtbestuivers in meegenomen worden. Nachtvlinders

zijn daar een belangrijk onderdeel van. Trends in nachtvlinders hebben dan ook een duidelijk effect op bestuiving en zaadzetting, zowel van landbouwgewassen als wilde planten. <<

Bron: De Vlinderstichting

Nachtvlinders op klimop: v.l.n.r. boven zwartvlekwinteruil en taxus-spikkelspanner, onder bruine herfstuil en kadeni-stofuil (Bron: Kars Veling)

Huismus (*Passer domesticus*)

Vogel van het jaar 2024

© Arend Hoogeveen

Sovon en Vogelbescherming kiezen elk jaar een vogelsoort uit die wel wat extra aandacht kan gebruiken, in 2024 is het de beurt aan de huismus. Het is een van de meest algemene vogels die we kennen. Waar mensen wonen, voelt ook de huismus zich thuis. Enkele weetjes over deze brutale rakker.

In de prehistorie was de huismus zeldzaam in Europa. Het vroegste bewijs voor Noord-Europa is een beendervondst in Zweden uit de late Bronstijd (1.200 - 800 VC).

De huismus heeft zich mogelijk in de prehistorie verspreid door de uitbreiding van de landbouw te volgen. In Noord-Amerika, Australië en in Nieuw-Zeeland is de huismus tussen 1850 en 1870 bewust op verschillende plaatsen uitgezet. In 1872 werden ze in Buenos Aires uitgezet en in 1953 in Peru.

Uit onderzoek blijkt dat vrouwtjes die gepaard zijn met mannetjes met een grote zwarte keelvlek sneller broeden en een groter legsel hebben dan vrouwtjes die gekoppeld zijn met een huismusmannetje met een kleinere bef.

Huismussen zijn zaadeters, de nestjongen worden gevoerd met insecten. Ze zijn vindingrijk, ze schudden aan bladeren om insecten te pakken te krijgen en eten uit spinnewebben

Vondel en Hooft schreven gedichtjes over de tamme mus van Suzanne Bartelotti. Het diertje was afgericht om Suzanne te assisteren bij haar borduurwerk. Het hanteerde *overkunstigh met zijn snavel Suzannes naald en trock gauw de draatjes door*. De vrijpostigheden die deze mus zich veroorloofde, prikkelde de fantasie. Het vogeltje was

erg ondernemend, pikte in Suzannes haren en *streek neer op 't hagelwit van haar borsjes alle beide*.

De eerste Nederlandse vogelnaam die in een schriftelijke bron voorkomt is mus. Die naam duikt op in de Wachendonkse Psalmen (in het Latijn) uit de 10de eeuw met tussen de regels telkens de vertaling in het Oudnederlands. De auteur was waarschijnlijk een monnik die belast was met de zielzorg van de nonnen, die in die tijd geen of nauwelijks Latijn kenden - vandaar de toevoeging van een vertaling.

Op 14 november 2005 vloog een huismus het Frisian Expo Centre in Leeuwarden binnen. Daar stonden toen 3,5 miljoen dominosteentjes opgesteld voor de recordpoging Domino Day4 van 18 november. De mus deed 23.000 stenen kantelen. Na vele vergeefse pogingen om de mus te vangen, is het uiteindelijk dood geschoten met een luchtbuiks. Dit zorgde voor veel weerstand in Nederland. Het Ministerie van Landbouw liet destijds weten dat de mus illegaal is doodgeschoten, de schutter kreeg een boete van 200 euro. Nu is de opgezette dominomus - zonder linkervleugel - nog te zien in het Natuurhistorisch Museum Rotterdam.

Enkele dialectnamen voor de huismus zijn boerenmus, pannenkluuser, papmus en straatloper. <<

(Bron: www.natuurpunt.be)

In Aves Visum 161 (najaar 2022) is uitgebreid ingegaan op de leefomgeving van de huismus en hoe je het dat vogeltje naar de zin kunt maken in je eigen tuin. Als je de papieren versie van AV161 niet meer hebt, dan kun je die nog terugvinden op onze website www.rotta-natuur.nl/overons/avesvisum.

Werkgroep Waterkwaliteit Rotta

DIATOMEËN EN HUN RELATIE MET WATERKWALITEIT

Robert Schmidt

Binnen de Werkgroep Waterkwaliteit zijn we sinds kort onder andere bezig met het onderzoeken van de kwaliteit van het oppervlaktewater in het Rotta werkgebied aan de hand van soorten en diversiteit van diatomeeën. Wat zijn diatomeeën eigenlijk.

Diatomeeën zijn eencellige planten die zowel in zout-, brak- als zoetwater voorkomen. Kenmerkend zijn de celwanden van kiezelzuur. Vandaar dat diatomeeën ook kiezelwieren worden genoemd. Deze celwanden passen als een deksel en doos om de cel, die bruineel bladgroen bevat. Zie de afbeelding.

Ze komen zowel drijvend, zwevend, voortkruipend of vastzittend op een stevige ondergrond, solitair als in kolonievorm voor. Ze variëren in grootte van 15 – 300 micrometer (300 micrometer = 0,3 mm). Ze zijn dus niet met het blote oog te zien. Met een vergroting van meer dan 600x zijn ze goed zichtbaar te maken onder de microscoop.

Wat hebben diatomeeën te maken met waterkwaliteit?

De kwaliteit van het water in de sloten

Sterk vergrote diatomee, goed is de celwand te zien die opgebouwd is uit kiezelzuur

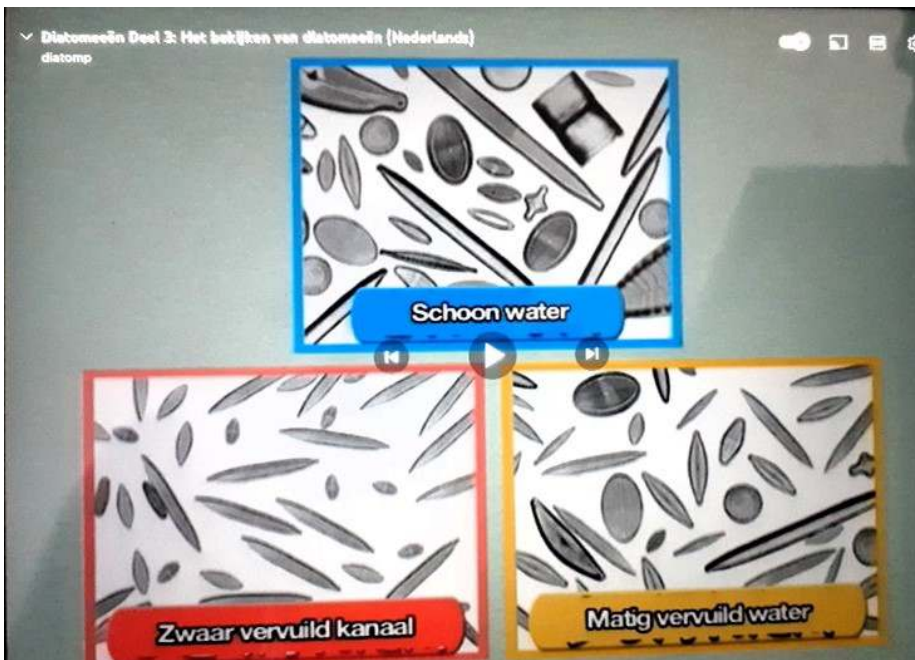
en de plassen kan biologisch bepaald worden door bijvoorbeeld te kijken naar de soortendiversiteit en het voorkomen van zogenaamde biologische indicatorsoorten. Deze laatste betreffen vaak specialisten onder zowel dieren als planten, waaronder

diatomeeën waar de werkgroep zich op richt.

Diatomeeën hebben als voordeel boven andere bio-indicatoren dat ze heel snel reageren op veranderingen van hun leefmilieu, waaronder verontreiniging met meststoffen (fosfaten, nitraten), zware metalen en microverontreinigingen (pesticiden en medicijnresten).

Op de afbeelding linksonder is te zien dat bij een toename van de verontreiniging, de diversiteit afneemt én slechts bepaalde soorten overblijven. Diatomeeën die groeien op een stevige ondergrond (stenen en planten) hebben als voordeel dat ze een indicatie zijn voor de waterkwaliteit ter plekke. Zwevende diatomeeën kunnen toevallige passanten zijn en kunnen dus een verkeerd beeld geven van de kwaliteit van het water waar ze zich 'toevallig' bevinden.

De Werkgroep waterkwaliteit hoopt met onderzoek in het stromingsgebied van de Rotte te kunnen vaststellen hoe het nu met de kwaliteit van het oppervlaktewater gesteld is en hoe het zich ontwikkelt. Als er resultaten te melden zijn, zullen we hier op terugkomen. <<

College van B&W Lansingerland op bezoek in het Trefpunt

Op donderdag 25 januari bracht het voltallige College van B&W van Lansingerland een bezoek aan onze vereniging. In het Trefpunt, waar zich elke donderdag ook zo'n 20 tot 30 vrijwilligers verzamelen om te gaan werken in natuurpareltje, zoals bijvoorbeeld De Wiebertjes, ontspan zich een informeel samenzijn waarbij over en weer vragen werden gesteld over het reilen en zeilen van Rotta, alsook over toekomstige landschappelijke ontwikkelingen in Lansingerland waar de gemeentelijke politiek op is gefocust.

Met name de – in de ogen van Rotta - trage voortgang in de ontwikkeling van de Triangel-gebied bij de nieuwe A16 kwam ter tafel. Rotta stelt dat dit gebied een cruciale ecologische schakel is tussen de Vlinderstrik/Groenzoom en de Rottemeren en dus als natuurgebied zou moeten worden ingericht. Van gemeentezijde werd gesteld dat ze er alles aan doen om dit te bewerkstelligen, doch de betreffende gronden zijn in particulier bezit; aankoop daarvan door de gemeente is niet zomaar gerealiseerd. Ook de ecologische kansen van de Westpolder en Wilderszijde werden met elkaar gewisseld.

Daarnaast werden de inspanningen van de Rotta-vrijwilligers die de ongeveer 250 knotwilgen in Park de Polder langs het fietspad achter het gemeentehuis jaarlijks knotten en onderhouden. Een verzoek aan de wethouder om een bijdrage voor de aanschaf van een elektrische

kettingzaag werd door hem toegezegd.

Bijzondere aandacht was er nog voor de Werkgroep Waterkwaliteit van Rotta, die op professionele wijze de kwaliteit (fysisch-chemisch en biologisch) van het oppervlaktewater in onze omgeving zichtbaar maakt en onvolkomenheden aan de kaak stelt bij de gemeente en/of het waterschap.

In het slotpraatje kwam de samenwerking met andere partijen, zoals de Alliantie GroenBlauwe Rotte en de Stichting Plezierrivier de Rotte aan de orde. Geconstateerd werd dat er altijd wel een zekere spanning is tussen recreatie en natuurbeleving/-ontwikkeling in het Rottemeregebied. Wethouder Titia Crossen opperde dat Rotta mee zou moeten doen met de landelijke actie NLdoet, maar eigenlijk doen we dat elke donderdag al. <<

v.l.n.r. wethouder Titia Crossen, burgemeester Pieter van der Stadt, wethouders Simon Fortoyn, Michiel Muib, Leon Hoes, en Rotta-vrijwilligers Jaap van Lied, Bert van den Bulk en Manke den Oudendammer. Achter de boom staat half verscholen Yvonne Heterijgers, aarvoerder Lee omgeving van de gemeente.

De natuur in het Rotta-gebied in 2023

vogels

Dick Hoek

Een zilveren schaatsenrijder die op het water schaatst? Bruine blauwtjes die eieren leggen op een reigersbek? Baardmanvrouwtjes die voedsel zoeken in het riet?

Dit kon iedereen in ons Rotta-gebied in het afgelopen jaar zien. Het zijn slechts drie van de duizenden soorten die het afgelopen jaar weer werden geregistreerd door honderden waarnemers. Vaak gebeurde dit in een landelijk onderzoekkader (o.a. in samenwerking met Sovon, Floron, Ravon en de Vlinderstichting) maar ook als eenmalige waarneming via www.rotta.waarneming.nl. Via deze site werden het afgelopen jaar in het werkgebied van Rotta 3.235 (exclusief de meer dan 500 exoten) soorten gemeld (in 2022: 3.374 soorten). Een deel van de waarnemingen is nog niet gevalideerd; d.w.z. dat de deskundigen nog niet gekeken hebben of de determinatie juist is. Sommige soorten zijn moeilijk in het veld te determineren en uitsluitend op naam te brengen met behulp van een microscoop.

In dit overzicht wordt alleen aandacht besteed aan vogels. Op de Rotta website www.rotta-natuur.nl staat het verslag van alle overige groepen zoals planten, paddenstoelen, korstmossen, insecten enzovoort.

Vogels blijven de populairste en best onderzochte soortengroep. In de periode 1960-2023 zijn er in het Rotta-gebied ongeveer 300 soorten vastgesteld, in 2023 236 en in 2022 233 soorten.

Nieuwe' soorten

Er werden twee nieuwe soorten voor het Rotta-gebied waargenomen. Het jaar begon goed toen op 18 januari een *oehoe* werd gesignaleerd in het Lage Bergse Bos. Helaas was de kolossale uil de volgende dag alweer verdwenen. De tweede nieuwe soort was een *kleine geelpootruiter* die op 10 en 11 oktober gezien werd langs de roeibaan in de Eendragtspolder. Deze steltloper broedt in Alaska en Canada en overwintert in Midden- en Zuid-Amerika. Dit betrof het 59e geval voor Nederland sinds de eerste in 1969.

Broedvogels

De man *toendrarietgans* die al jaren (sinds 23 juli 2017) in de Eendragtspolder verblijft en herkenbaar is aan een

gewonde vleugel, vergezeld in april een vrouw *grauwe gans* met zeven pulli. Het bleef helaas onduidelijk of het hybride jongen waren.

De eerste *zomertaling* werd op 26 maart gemeld uit de Voorofsche Polder bij Waddinxveen. De laatste werd gezien op 1 november rond de roeibaan in de Eendragtspolder. Territoriale *zomertalingen* werden waargenomen rond de roeibaan en het plas-drasgebied in de Eendragtspolder, in de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom, in de noordrand van de Zevenhuizerplas en mogelijk in het Hoeks moerasbosje. *Krooneenden* werden in de broedperiode (1 april- 30 juni) hoofdzakelijk rond de roeibaan in de Eendragtspolder gezien. Op 27 april werden hier vijf mannetjes en twee vrouwtjes gezien, gevolgd door een waarneming van een vrouw met twee pullen op 25 mei en een vrouw met één pul op 26 juni. Het aantal werkelijke broedgevallen blijft moeilijk te bepalen.

Er broeden nog steeds *patrijzen* in ons gebied en in de Groenzoom werd sinds een lange tijd van afwezigheid weer een patrijs met drie jongen waargenomen. Er waren slechts vijf meldingen van *kwartels*. De eerste waarneming betrof een vogel in de Polder Achterof bij Waddinxveen op 4 mei, de laatste werd gehoord op 18 juli in de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom. *Steltkluten* hadden niet alleen landelijk een record goed broedseizoen met meer dan 148 broedgevallen, ook deed de soort het in ons gebied goed. In de Groenzoom werden door een paar vier jongen groot gebracht, bij een ander broedpaar mislukte het nest met eieren door golfslag tijdens een storm. In de Eendragtspolder kwamen drie paar tot nestbouw. Van één nest vlogen twee jongen uit, van de andere twee nesten is niets bekend van het broedresultaat, maar vermoedelijk zijn deze in de eifase mislukt.

Kleine mantelmeeuwen broedden weer op verschillende daken in Schiebroek. De drijvende visdief-eilandjes in de Klappolder en de Eendragtspolder werden weer grotendeels bezet door broedende *kokmeeuwen*, maar later in het seizoen wisten toch ook *visdieven* hier hun jongen groot te brengen. Andere kolonies van *kokmeeuwen* waren er in de Groenzoom: ca 40 nesten in een nat pitrusveld en op de nieuwe schelpeneilandjes. Het aantal nesten was ongeveer de helft van vorig jaar, mogelijk door de ook hier heersende vogelgriep. Rond de roeibaan in de Eendragtspolder werd het aantal nesten op enkele honderden geschat. De eerste *visdieven* arriveerden uit Afrika op 28 maart, de laatste werd op 2 september gezien. Acht paar *visdieven* broedden op de nieuwe eilandjes in de Groenzoom. Ook rond de roeibaan werden weer jongen groot gebracht.

In het Koornmolengat broedden dit jaar 53 paar *aalscholvers* (2022: 51) In de Plas van Poot bij Zoetermeer werden 77 (2022: 61) bezette nesten geteld. Er broedden in het afgelopen jaar meer *lepelaars* dan ooit tevoren. Naar schatting nestelden tien paar in de blauwe reigerkolonie in de Zevenhuizerplas. Er waren op meer dan vijftien verschillende plaatsen in de broedtijd roepende *roerdampen* in ons gebied te horen, een record: in het Bentwoud (4), de Groenzoom (1-2), langs de Zevenhuizerplas (2), in het plasdrasgebied van de Eendragtspolder (3), in de Klappolder-zuid (nieuw, 1-2), bij het Hoeks moerasbosje (nieuw, 1) en op de eilandjes langs de roeibaan (3). Twee paar *woudapen* brachten jongen groot in het Koornmolengat. Op de bekende broedplaats bij de Zevenhuizerplas werd voor het eerst in jaren niet gebroed, wellicht doordat het riet hier veel te royaal was gemaaid. In Nederland werden 36 territoria geteld, waarmee de soort een geleidelijke toename vertoont.

Kleine geelpootruiter © Dick Hoek

Op minstens tien verschillende plaatsen hebben weer *oeverzwaluwen* gebroed, een record. In de Boterdorpsche Polder west werd op maar liefst negen verschillende plaatsen bewoonde nesten vastgesteld. Op de oever van de Zevenhuizerplas heeft het Recreatieschap ook een betonnen wand met gaten voor *oeverzwaluwen* geplaatst. Er waren drie bezette *ooievaars*nesten: in de Groenzoom,

Kleihoogt: met drie uitgevlogen jongen, het Ommoordse veld met twee jongen en in het Plaswijkpark in Hillegersberg waarvan het resultaat onbekend is.

Er werden zes territoria van de *havik* vastgesteld: in het Bentwoud (2), het land van Belofte (1), Zevenhuizerplas (2) en Rottemeren (1). Ook *bruine kiekendieven* hebben weer gebroed in het Bentwoud en werd er in het Hoge Bergse Bos een territorium gezien. Dit jaar heeft er weer geen *slechtvalk* in ons gebied gebroed. Weliswaar werden op de hefbrug van Waddinxveen regelmatig *slechtvalken* gezien, maar bewijs van een broedgeval ontbreekt. Door de vogelgriep gaat het ook landelijk met deze soort niet zo voorspoedig meer.

Grote burgemeester © Dick Hoek

Er werden 857 waarnemingen van *ijsvogels* doorgegeven, meer dan ooit. (in 2022: 688) Meer en minder zekere broedgevallen waren er in het Hoge en Lage Bergse Bos, het Schiebroeksepark, het Gouwebos, de Zevenhuizerplas en het Bentwoud (drie territoria, waarvan twee in kunstmatige wanden).

Op 7 juni werd in de Bergboezem een alarmerende man *Engelse gele kwikstaart* met voer opgemerkt, een maand later met pas uitgevlogen donsjongen. Of het een gemengd paar (met *gele kwikstaart*) betreft is niet bekend. *Boomklevers* blijven als broedvogels sinds jaren beperkt tot het Lage Bergse Bos. Er waren twee eenmalige waarnemingen hierbuiten: in de Bleiswijkse Zoom (10 juni) en op een voedertafel in Ommoord. (19 januari) Er was geen enkele waarneming van de *kleine bonte specht*.

Grauwe vliegenvangers werden gezien in het Koornmolengat, Gouwebos, Lage Bergse Bos en Bentwoud. *Nachtegalen* werden in 20 km-hokken zingend waargenomen. Het Bentwoud blijft het belangrijkste bolwerk. Ook in het Lage Bergse Bos, Hoge Bergse Bos, het Annie M.G. Schmidtpark, Gouwebos en Koornmolengat waren langdurig zingende vogels te horen. Het Bentwoud is ook voor de *roodborsttapuit* nog steeds het belangrijkste broedgebied, maar ook in de Zuidpolder bij Berkel en Rodenrijs, Klappolder-Zuid waren er sterke aanwijzingen voor broeden. *Appelvinken* broedden waarschijnlijk weer in het Bentwoud en in het Gouwebos.

Niet-broedvogels, dwaalgasten.

In november en december werden *kleine zwanen* gezien: de grootste groep bestond uit dertien vogels, zuidoostwaarts vliegend boven de Zuidplaspolder. Er waren dit jaar geen bevestigde waarnemingen van *wilde zwanen*. Wel werden er weer op 11 april drie *rotganzen* uit de Bergboezem gemeld en een overvliegende groep van 32 vogels zuidwestwaarts vliegend. Van 7 tot 11 maart was tussen de talrijke *kolganzen* een ongeringde *roodhalsgans* aanwezig. Vanaf de telpost Lührs in het Hoge Bergse Bos werd op 23 april een overvliegende *roodhalsgans* gezien, in gezelschap van enkele *brandganzen*. Opvallend was de groep van 13-14 *casarca's* die op 20 juni over de telpost Schravenwildertpad in Waddinxveen vloog.

Barmsijs © Garry Bakker

In de nacht van 7- 8 september werd er in Bergschenhoek een *porseleinhoen* op een geluidsrecorder vastgelegd. Dit was de enige waarneming van 2023. Vooral dankzij een gunstige oostenwind trokken er relatief veel *kraanvogels* over: tussen 16 en 22 november werden er 52 in vier verschillende groepen waargenomen. Eerder werd er een al op 8 maart boven het Bentwoud gezien. Van 4 tot 8 april waren twee gekleurde hybride *Europese x Chileenseflamingo's* uit de Zwillbrocker Venn-kolonie aanwezig langs de roeibaan in de Eendragtspolder. *Koereigers* worden nu jaarlijks in ons gebied gezien. Afgelopen jaar waren er waarnemingen van maart tot mei en vanaf eind augustus tot in december met een maximum van vijf vogels op 5 december in de Zuidplaspolder. Behalve de koereigers overnachtten ook zowel *kleine als grote zilverreigers* weer in het Koornmolengat. Het gehele jaar waren *kleine zilverreigers* nu vooral in de Eendragtspolder te zien met maximaal acht vogels. Het jaar werd mooi afgesloten met een veel bezochte *zwarte ibis* in de Eendragtspolder, de eerste sinds jaren. De vogel werd op 23 december voor het eerst gezien en bleef tot en met 8 januari.

Van 6 januari tot 26 april en van 16 november tot 31 december waren er één of enkele *nonnetjes* aanwezig, vooral de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom en in mindere mate rond de roeibaan in de Eendragtspolder. Op 23 maart werden drie overvliegende *middelste zaagbekken* gezien boven de telpost Schravenwildertpad

tussen Moerkapelle en Waddinxveen. Vier *grote zaagbekken* waren vanaf 25 november aanwezig rond de roeibaan in de Eendragtspolder en in het Koornmolengat.

Een *roodhalsfuut* werd slechts één dag, 21 januari, waargenomen op de Zevenhuizerplas. *Geoorde futen* waren vanaf 18 maart tot 28 december aanwezig. In december op de Zevenhuizerplas en in de broedperiode (half april- half juli) werden vogels gezien in de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom en rond de roeibaan in de Eendragtspolder. Op deze laatste locatie werden er maximaal zeven exemplaren gezien en ook baltende vogels waargenomen, maar broedgevallen bleven uit.

Van 2 januari tot 22 april en van 4 augustus tot 25 december werden *goudplevieren* gezien. De grootste groep van 400 vogels was op 11 maart aanwezig op het akkerland van de polder Achterof tussen Waddinxveen en Moerkapelle. Op 5 april werd langs de roeibaan in de Eendragtspolder een *rosse grutto* waargenomen. De soort is in het binnenland schaars.

De eerste *purperreiger* werd op 9 april boven het Bentwoud gezien, de twee laatste werden uit de Zuidplaspolder gemeld op 26 september. Opvallend was een groep van twaalf vogels die op 7 september zuidwestwaarts vlogen boven Zevenhuizen. Een overvliegende *kwak* werd op 1 mei 's avonds gehoord op bedrijventerrein Oudeland in Berkel en Rodenrijs. Op de avond van 5 mei werd er een gehoord en opgenomen in de Eendragtspolder. Van 16 juni tot en met 8 juli werd regelmatig een adulte kwak waargenomen aan de noordoever van de Zevenhuizerplas. Daarna was er nog een geluidsopname van de nacht van 14-15 september boven Bergschenhoek. *Koereigers* waren aanwezig in maart, april en mei en van augustus tot eind december met een maximum van vijf vogels op 5 december in de Zuidplaspolder.

Wulpen © Dick Hoek

De eerste doortrekkende *visarend* werd op 10 april gezien, de laatste op 31 oktober. Alle waarnemingen hadden betrekking op overvliegende vogels. Sinds 2013 worden vrijwel elk jaar overvliegende *zeearenden* gemeld. Ook in 2023 werden overvliegende zeearenden gezien: op 5 februari, 8 en 27 april en 18 oktober. Er werden vier

Oehoe © Garry Bakker

waarnemingen van *rode wouwen* doorgegeven: op 8 maart boven Waddinxveen, Zuidplas en het Bentwoud, op 12 maart boven de Zevenhuizerplas en de Eendragtspolder, op 15 maart boven Berkel en Rodenrijs en op 15 april in het Bentwoud. Van de *zwarte wouw* werden eveneens vier waarnemingen doorgegeven: op 4 mei een overvliegend Moerkapelle Polder de Wilde Veenen, 5 mei Bentwoud-oost, 28 mei ook in het Bentwoud-oost en op 11 juni boven Waddinxveen. *Blauwe kiekendieven* werden gemeld van januari tot 7 mei; een waarneming op 18 augustus en van 16 oktober tot het einde van het jaar. Er waren twee zekere waarnemingen van *steppekiekendieven*: op 16 mei boven de Rottemeren, noordwaarts vliegend, en op 8 september in het Bentwoud. Overvliegende *wespendieven* werden waargenomen vanaf 12 mei tot 23 juni en van 6 augustus tot 8 oktober. Er was één waarneming van een *ruigpootbuiszard* op 6 januari in de Eendragtspolder. De *velduil* werd vijf keer gemeld: uit de Bergboezem, tussen Pijnacker en Zoetermeer en uit de Eendragtspolder, waar van 26 december tot na de jaarwisseling twee vogels verbleven. Op 28 augustus werd op het braakliggende terrein bij de nieuwe wijk Triangel in Waddinxveen de enige *draaihals* van dit jaar gezien. Onze kleinste valk en broedvogel in Noord-Europa, het *smelleken*, werd gezien van 12 maart tot 30 april en van 9 september tot 18 december.

Op 15 september 1983 werd een gewonde *drieteenmeeuw* bij Joop van Ardenne (één van de oprichters van Rotta) gebracht door de politie in Bleiswijk. Ruim veertig jaar later, op 7 juli 2023 werd dezelfde soort waargenomen in de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom. Ook dit keer betrof het waarschijnlijk een niet fit exemplaar. Drieteenmeeuwen zijn vogels van open zee en broeden op rotskusten, maar tegenwoordig ook op booreilanden in het Nederlandse deel van de Noordzee. Doortrekkende *dwergmeeuwen* waren ook dit jaar weer aanwezig; de eerste werd op 1 april in de Groenzoom gezien, de laatste op 17 augustus boven de roeibaan in de Eendragtspolder. Er werden veel doortrekkende en pleisterende *zwartkopmeeuwen* gezien van 23 februari tot 7 juli met een maximum van dertien vogels op 2 april langs de roeibaan in de Eendragtspolder. Aanwijzingen voor een broedgeval waren er echter niet.

Vanaf 15 december werd een 1e jaars *grote burgemeester* gezien op de Zevenhuizerplas, waar hij met andere meeuwensoorten als *Pontische meeuw*, *geelpootmeeuw* en *grote mantelmeeuw* overnachtte. *Reuzensterns* werden waargenomen op 8 juni en 19 en 31 augustus. De laatste waarneming betrof twee vogels, een adult en een juveniel. Twee *witwangsterns* pleisterden van 30 april tot 2 mei op de Rottemeren en in de aangrenzende Eendragtspolder. Van 13 mei is er nog een onbevestigde waarneming van twee noordwaarts vliegende vogels boven de Eendragtspolder. *Zwarte sterns* waren veel talrijker en langduriger aanwezig. De eerste werd op 11 april boven de Rottemeren gezien, de laatste op 28 augustus, met een maximum van ca 70 vogels op 2 mei. Op 14 augustus werd bij Waddinxveen een overvliegende *zwarte ooievaar* waargenomen. Een groep van 34 *ooievaars* vloog op 15 augustus over Berkel en Rodenrijs.

Wielewalen werden van 1 mei tot 28 mei waargenomen, uitsluitend in het Bentwoud. Waarschijnlijk betreft het hier doortrekkers. *Wielewalen* kunnen tot begin juni doortrekken en dan ook af en toe zingen. Er waren drie waarnemingen van solitaire overvliegende *roeken*: op 9 april boven Waddinxveen, 22 april boven de Nieuwe Droogmaking in de Groenzoom en op 14 oktober weer boven Waddinxveen. Eén maal werd een *zwarte mees* gezien: in het Gouwebos op 24 oktober. De eerste *boomleeuweriken* werden in het Bentwoud gezien op 22 februari en 8 maart. Vanaf 22 september tot het einde van het jaar verbleef er een opmerkelijk grote groep van maximaal 26 vogels, waarvan er de rest van de winter 14 overbleven, op een braakliggend terrein in de nieuwbouwwijk Triangel in Waddinxveen.

Zwarte ibis © Jochem Verweij

Er werden dit jaar geen *fluiters* in ons gebied waargenomen. Een *waterrietzanger* werd van 9 augustus tot 12 augustus gezien in het plas-drasgebied van de Eendragtspolder. Velen konden genieten van een *graszanger* die van 4 tot 12 augustus zong in de Bergboezem. *Bladkoningen* werden gezien van 10- 27 oktober in Boskoop, het Bentwoud, Waddinxveen en in de Bleiswijkse Zoom. In een tuin in Nesselande vertoonde een *Siberische tijftjaf* zich op 23 januari en op 2 februari. In december waren er weer twee waarnemingen: op 1 december op

Europese kanarie © Garry Bakker

één van de eilandjes in de Zevenhuizerplas en op 3 december weer in een tuin, nu in Waddinxveen. Van 6 mei tot 21 juni waren vijf zingende *grote karekieten* aanwezig. Op 6 mei zat er één langs de Bergboezem in Berkel en Rodenrijs, en op dezelfde dag zat er één bij de noordoever van de Zevenhuizerplas, waar op 7 en 11 mei ook nog waarnemingen werden gedaan. Op 8 en 18 mei werd er een gemeld in de Nieuwe Droogmaking en van 22 mei tot en met 21 juni zat een zingende langs de Rotte ten zuiden van de A12. Op 29 mei, ten slotte, werd een vogel gemeld langs de roeibaan in de Eendragtspolder. Een zingende *struikrietzanger* werd in de Bleiswijkse Zoom ontdekt op 3 juni, maar hield zich na enkele uren permanent stil. Er waren slechts negen waarnemingen van *grote lijsters*, meestal betrof het overvliegende vogels. *Paapjes* trokken weer door van 23 april tot 28 mei en van 19 augustus tot 28 september.

Er was slechts één waarneming van de *noordse gele kwikstaart*: in de Zuidpolder bij Berkel en Rodenrijs op 2 juni. Op drie plaatsen werden zingende *graspiepers*

waargenomen: in het Bentwoud-oost, de Polder Achterof bij Waddinxveen en in de Bergboezem. Een *oeverpieper* werd op 11 oktober gefotografeerd langs de roeibaan in de Eendragtspolder. De oeverpieper is een echte kustvogel en in ons gebied zeldzaam.

Er waren slechts twee waarnemingen van *goudvinken*: een vogel vloog over de telpost Schravenwildertpad tussen Moerkapelle en Waddinxveen op 30 september en een vogel zat in het Bentwoud op 7 mei. Na vijf jaar was er weer een echte invasie van *barmsijzen*. Een *kleine barmsijs* werd met zekerheid al op 1 januari in het Gouwebos gezien. Vanaf eind november ging het vooral los met *grote barmsijzen*. Solitaire vogels maar ook grote groepen tot ruim 100 vogels werden op veel verschillende plaatsen waargenomen, vaak in gezelschap van *putters* en *sijzen*. Vanaf 31 mei tot 28 oktober werden er groepjes overvliegende *kruisbekken* gezien en gehoord. Op het eerder genoemde braakliggende terrein in Triangel in Waddinxveen waren vanaf 29 november aanvankelijk twee, en later één *Europese kanarie* aanwezig. Ze waren vaak te zien in een gemengde groep andere zaadeters met *vink*, *ringmus* en *groenling*. Een *ortolaan* werd op 5 september 's nachts boven Waddinxveen op een geluidsrecorder vastgelegd.

Dit overzicht kon alleen tot stand komen dankzij de vele waarnemers die hun ervaringen wilden delen. Iedereen die dit overzicht mogelijk maakte: hartelijk dank! Garry Bakker en Cor Noorman zorgden voor aanvullingen en verbeteringen van dit artikel. Er is gebruik gemaakt van gegevens uit de rapportage over 2022, rotta.waarneming.nl en de waarnemingen van Peter Elfferich en Han van Yperen, zie in het verenigingsblad De Verderkijker van Natuur- en Milieuvereniging Pijnacker-Nootdorp (nummer 3, September 2023). <<

Onze huisimker is heengegaan

Wij ontvingen het droevige bericht dat op 16 februari 2024 na een kort ziekbed **Johan Beckers** is overleden.

Al voordat Rotta het Trefpunt in gebruik nam, had Johan op de Hoeksekade 164 zijn bijenstal.

Wij verliezen in Johan een markant figuur die altijd met veel enthousiasme over zijn bijen kon vertellen.

Wij wensen Mariëtte en familie veel sterkte.

De ontwikkeling van de Eendragtspolder

simpel en toch niet...!

Josien Hof's

De Eendragtspolder is een jaar of tien geleden aangelegd als waterberging en natuur-/recreatiegebied. Hoe het zich ontwikkelt wordt bijgehouden door de beheerder, inmiddels is dat Staatsbosbeheer, bijgestaan door ecologiebureau Witteveen+Bos. Input van Rotta wordt daarbij meegenomen, zoals de resultaten van vogeltellingen en planteninventarisaties.

Afgelopen winter bekeken we samen met Staatsbosbeheer de stand van zaken. Zijn de oorspronkelijke doelen behaald? Wat is het resultaat van de beheersmaatregelen tot nu toe? Wat treffen we – dankzij of ondanks – die maatregelen aan? En wat is dan wijsheid?

Een van de idealen bij de aanleg was het ontstaan van bloemrijk hooi- of grasland. Om dat te stimuleren zijn diverse planten ingezaaid, zoals de echte koekoeksbloem en de margriet. De eerste jaren na die inzaai kleurde de hele polder prachtig roze, maar de vaste bezoeker heeft deze overvloed jaar na jaar af zien nemen. De koekoeksbloem komt nog wel op, maar in veel mindere mate.

We zien de ontwikkeling van moerasachtige stukken, met riet en wilg. De pitrus maakt ook dankbaar gebruik van het gebied. Langs de oevers van de plassen en plasjes vindt verlanding plaats, met name door grote rietkragen. In het zuidwestelijke deel van het plasdrasgebied is spontaan een bos met o.a. wilg en zwarte els opgekomen.

Omdat de grond heel diep (wel 2 meter) is omgewerkt, is er kalkrijke grond naar boven gekomen, daar danken we de royale aanwezigheid van de bijenorchis aan. Deze soort verspreidt zich al een aantal jaren in Zuidwest Nederland en heeft in de Eendragtspolder een goede plek gevonden. Ook de naakte lathyrus (rode lijst soort) heeft zich kunnen vestigen zonder ingrijpen van de mens, net als blauw walstro, zij het in kleine aantallen. Aan de zuidzijde zien we de rietorchis opkomen.

Als je bloemrijke graslanden wil, moet je verschrallen, en dat betekent geregeld maaien. Maar naast voor ons nieuwe inheemse flora heeft ook het gevogelte de polder ontdekt. Veldleeuwerik, rietgors, baardman en blauwborst broeden er, evenals watervogels als de roerdomp en de wilde eend. Afhankelijk van de waterstand zagen we ook incidenteel wintertaling en steltkluut een broedpoging doen. Sommige broeden in het veld, anderen juist in het riet of zelfs in de pitrus. Riet en wilg zijn belangrijk voor de insectenstand, dus ook als voedingsbron voor vogels. Om deze vogelrijkdom te beschermen moet er in het broedseizoen juist niet gemaaid worden, in principe niet vanaf mei en pas na augustus, als de veldleeuweriken hun derde of zelfs vierde nest hebben.

Vogels houden zich niet aan bestemmingsplannen en doelen. Ook op het evenemententerrein langs de Slingerkade (waar overigens vrijwel nooit gebruik van gemaakt wordt) wordt naar hartenlust gebroed. Het is dan ook de kunst om de verschillende wensen en doelen met elkaar in evenwicht te brengen.

Met dit alles in gedachten denken we mee over de beheerplannen die Staatsbosbeheer maakt. Daarbij is goede uitvoering ook van belang, want tussen plannen en de man op de trekker zitten nog meerdere lagen. We houden goede moed, van overleg en samenwerken moeten we het hebben. <<

DE FAKKEL

Een Rotta-lid verhaalt over een persoonlijke ervaring in de natuur en wat dat bij hem of haar heeft losgemaakt. De fakkel wordt steeds aan een ander lid overgedragen die ons in de volgende Aves Visum zijn of haar (natuur) roerselen mee laat beleven.

Peter Wienbelt
aan het woord . . .

Laat ik bij het begin beginnen. Ik ben in 1954 in de prachtige stad Zwolle geboren en tijdens mijn lagere schooltijd eerst verhuisd naar Den Haag en later naar Amsterdam. Vanuit daar verhuis ik in 1979 naar Uden waar dochter Maaïke en zoon Thijs worden geboren. Vanuit Uden naar Alphen aan den Rijn en sinds 2010 woon ik samen met Carola in Bergschenhoek. Carola heeft 3 dochters en samen hebben we 10 kleinkinderen. Met z'n allen zijn we met 22 man, een huis vol maar kei gezellig!

Van oorsprong ben ik vooral vogelaar, maar sinds ik ook in het Koornmolengat gids ben ik steeds meer geïnteresseerd in planten.

Ik begin al vroeg met werken. Eerst in het toen nog heel erg nieuwe ICT-vak. Later in project- en managementrollen. In 2001 stap ik over naar een softwarebedrijf waar ik een internationale rol heb. Veel reizen. Onder andere naar ons hoofdkantoor in California. Ik vertrek vaak al op zaterdag zodat ik een extra dag heb om van de prachtige oostkust te genieten en de 'vreemde vogels' daar te ontdekken. Mijn mooiste vogel-ervaring tijdens zo'n trip is in North Carolina. Vlak nadat ik bij een meer in Goose Creek State Park aankom: een buizerd met een vis in z'n klauwen, die wordt aangevallen door een visarend die op zijn beurt wordt aangevallen door een Amerikaanse zeearend die er uiteindelijk met de prooi vandoor gaat. Daarna niets meer te zien. Wat een gelukkige timing! Mijn laatste baan is bij een consultancybedrijf dat mensen begeleidt in hun talent- en loopbaanontwikkeling. Ik adviseer grote internationale klanten over hun strategisch

HR-beleid en verkoop onze diensten. In mei 2019 stop ik met werken.

Ondanks drukke banen heb ik altijd bestuurswerk gedaan, onder andere in het bestuur van Vogelwacht Uden, KCOV Excelsior (klassiek koor in Amsterdam, waarover later meer) en sinds 2018 bij Rotta.

Natuur en klassieke muziek zijn mijn grote passies. In 1989 wandel ik met m'n gezin mee met een publiekswandeling van Vogelwacht Uden en ik ben meteen verkocht. Ik word lid en doe mee met allerlei ledenactiviteiten. Begin 90'er jaren wordt het natuurgebied De Maashorst fors uitgebreid en samen met Staatsbosbeheer zet ik een inventarisatie-project (BMP) op om de ontwikkeling van de vogelstand te monitoren. Ik zit dan al in het bestuur en een aantal jaren later neem ik de voorzittershamer over.

Jaarlijks is er een 5-daagse ledenexcursie naar een van de waddeneilanden. We overnachten in leuke budgetlocaties, zoals de jeugdherberg op Terschelling, zodat iedereen meekan.

In 2015 word ik lid van Rotta. Tijdens een publieksfiets-tocht door de Bergboezem ontmoet ik fijne Rotta-mensen zoals Rien van der Vorm, Dick Hoek, Hans Sanders en Jaap van Lien. Een mooi startpunt om actief lid te worden en mee te gaan met excursies. Vanaf 2017 schuif ik aan aan de bestuurstafel en een jaar later neem ik de ganzenveer over en word secretaris. In de periode dat Hans ernstig ziek is, verkennen we binnen het bestuur wie zijn rol kan overnemen en uiteindelijk word ik, met steun van Hans in november 2023 gekozen als nieuwe voorzitter. Een hele eer om deze rol binnen zo'n prachtige vereniging te mogen vervullen.

Van oorsprong ben ik vooral vogelaar, maar sinds ik ook in het Koornmolengat gids ben ik steeds meer geïnteresseerd in planten. Gidsen vind ik een van de leukste dingen om te doen zoals tijdens de vogelcursus of publiekswandelingen. Uit het gidsen vloeit het idee voor Expeditie Rotta voort. Samen met een groepje enthousiastelingen maken we nu voor het 2e jaar een mooi en gevarieerd programma en verkennen we de natuur in de buurt.

Mijn andere passie: klassieke muziek en de laatste jaren ook steeds meer jazz. Ik ben rond 12 jaar oud als ik in het Concertgebouw in Amsterdam naar de Matthäus Passion ga. Mijn vader zingt als tenor in het koor. In 1994 ga ik op zangles, blijkt ook tenor te zijn en wordt lid van

Gidsen bij Rotta

een 'hoofdklasse amateurkoor' in Nijmegen. Later in Amsterdam bij het eerder genoemde KCOV Excelsior. Ik mag tientallen keren op hetzelfde podium als mijn vader staan in een van de mooiste concertzalen ter wereld om onder andere Britten, Beethoven, Brahms, Verdi en natuurlijk Bach te zingen. De Matthäus zing ik meer dan 30 keer.

Carola en ik gaan graag naar de Doelen om ook daar van muziek te genieten en met vrienden naar toneel en cabaret. Gelukkig heb ik veel vakantiedagen bij Rotta, dus kunnen we vaak met onze camper op pad. Ook dan gaat de verrekijker mee, want waar je ook bent, je kunt altijd en overal van de natuur genieten! <<

Ik geef de Fakkels graag door aan Bert van den Bulk.

Mijn andere passie: met het klassiek koor KCOV Excelsior uit Amsterdam in het Concertgebouw de Matthäus Passion zingen, inmiddels al meer dan 30 keer.

Rotta Rangers en Kapoentjes

Ontdekken de natuur

LENTEKRIEBELS

Het is weer lente en de natuur ontwaakt uit haar winterslaap: bomen en planten kleuren groen en alle dieren, insecten en vogels zijn druk in de weer met het bouwen van nestjes, hollen en andere plekken waar ze hun jongen kunnen groot brengen. Wat gaan we in 2024 allemaal doen....

De Rangers gaan, net als wetenschappelijke onderzoekers, braakballen uitpluizen om te ontdekken wat uilen gegeten hebben.

We gaan weer met de boswachter op pad: Wat doet een boswachter zoal? Kunnen wij misschien daarbij helpen of mee ontdekken? Hopelijk krijgen we een ransuil in het vizier.

In de zomerse avondschemering gaan we vleermuizen spotten, zien en horen. En ook kijken we weer mee met de tellers van de jaarlijkse vogeltrek.

Met de Kapoentjes gaan we de vogels dichterbij huis ontdekken en ook insecten en vlinders. Misschien zien we wel een pimpelmeesje!

Kortom, een jaar vol belevenissen in de natuur!

En wist je dat...

Speenkruid vroeg in het voorjaar bloeit met mooie gele bloemetjes en dat het speenkruid heet omdat het knolletje in de grond op een speentje lijkt.

2024 het jaar van de huismus is, dat huismussen in groepen leven en graag een zandbad nemen. Een mussenmannetje soms een mooi opvallend veertje zoekt om indruk te maken op een vrouwtje en dat ze steentjes eten om harde zaadjes in hun maag fijn te malen.

© Foto's Rixte Boskma

Kijk ook op de website www.rotta-natuur.nl wanneer er weer een excursie is van de Rangers of Kapoentjes! Ga je net naar de basisschool, kom dan eens gezellig met je vader, moeder, opa of oma naar de Kapoentjes in het Trefpunt. Je bent van harte welkom!

Bijdehand!

Jessie Bragdon

In februari heeft de natuurwerkploeg de leemzandwal bij de Wiebertjes aan de zonzijde weer 'schoongemaakt' om de daar voorkomende zandbijen de gelegenheid te geven om hun nestgangen te graven.

Zandbijen vormen met 75 soorten het soortenrijkste bijengenus in Nederland. De vrouwtjes hebben lange haren aan hun achterpoten, waartussen ze stuifmeel verzamelen. Zandbijen graven hun nesten in de bodem, afhankelijk van de soort ligt dit nest op 5 tot 60 cm diepte. Een nest kan bestaan uit een eenvoudig tunneltje met daarin enkele nestcellen, of uit een tunnel met diverse zijtakken. Elke nestcel wordt bevoorrad met een klompje stuifmeel, waarop het vrouwtje een ei legt, waarna ze de nestcel afsluit. Veel soorten zandbijen zijn gespecialiseerd in het verzamelen van stuifmeel van bepaalde bloemen. Sommige soorten beperken zich hierbij vrijwel tot één plantensoort. Andere soorten zijn iets minder strikt en beperken zich tot verschillende soorten vlinderbloemen, zoals de donkere klaverzandbij, die vooral op klaverachtigen foerageert. Weer andere soorten, zoals de grasbij en de gewone dwergzandbij nemen het niet zo nauw en verzamelen stuifmeel van planten uit uiteenlopende families.

Grasbij

Zowel in voorjaar als zomer vliegt deze bij op grazige, bloemrijke terreinen.
Foto Roy Kleukers.

Vosje

Het vosje vliegt alleen in het voorjaar en dan op allerlei bloeiende bomen en struiken te zien.
Foto Tim Faasen

Knautiabe

verzamelt uitsluitend stuifmeel van beemdkroon, vooral in juni en juli vliegt deze bij, dan bloeit de beemdkroon.
Foto Tim Faasen

Gewone dwergzandbij

Deze bijtjes zijn zowel in het voorjaar als in de zomer in allerlei gebieden op allerlei bloemen te vinden. Foto Tim Faasen

Tijdens het schrijven van deze column is het eind februari en uitzonderlijk zacht. Heerlijk, zo'n zonnetje. En inmiddels steken, na de sneeuwklodjes, de eerste krokussen hun kopjes boven de grond. De hazelaar staat in bloei, en sommige bomen staan al in knop. De belofte van de lente is voelbaar in de Rottemeren, al is het nog midden winter. Wanneer ik 's ochtends vroeg op de werkschuur arriveer, doet de zanglijster zijn naam eer aan en zingt uit volle borst.

Al sinds lange tijd koesterde Kees Van Vliet, teamleider van Staatsbosbeheer Rottemeren- Bentwoud, de wens om de natuur van de Rottemeren eens in de schijnwerpers te zetten in de vorm van een klein boekje, dat als relatiegeschenk weggegeven kan worden. Dit boekje hebben Tom Wisseborn, per 1 maart 2024 teamleider van Hof van Delfland, Jonathan Leeuwis en ik mogen realiseren. Jonathan nam Tom mee op sleeptouw de gebieden in, en aan de hand van deze veldbezoeken schreef Tom de teksten. Ik maakte bij iedere tekst een illustratie. Zo is het een heel persoonlijk geheel geworden.

Natuurlijk zijn ook de door Rotta beheerde gebieden aan bod gekomen, zoals de Wiebertjes. Een klein citaat hieruit: 'Net als in de Wiebertjes werkt ook in de mensenwereld alles beter als je samenwerkt.'

Natuur- en Vogelwacht Rotta heeft aan Staatsbosbeheer aangeboden om dit gebied te onderhouden. Zodat de grote diversiteit kan blijven bestaan gaan zij elke donderdag gewapend met zeisen en handzagen de eilandjes en paden op. In stille maaien en snoeien ze. De broedende bruine kiekendieven kijken enigszins schuw, maar goedkeurend toe. Het samenspel tussen mens en natuur blijkt een kunstvorm op zichzelf.'

Voor wie nieuwsgierig is geworden, een aantal exemplaren van het boekje 'De Rijke natuur van de Rottemeren' ligt op 't Trefpunt klaar. Maar let op: op = op!

Ten slotte, voor wie het nog niet wist, per 1 maart werk ik niet meer als boswachter in de Rottemeren. Ik ga aan de slag als boswachter beheer bij het Utrechts Landschap. Gelukkig is Dick Van Stegeren weer terug in de Rottemeren op zijn oude stek! Dank voor jullie enthousiasme en kennis en fijne samenwerking. Een heerlijke lente gewenst aan allen! <<

Werkgroep Onderzoek Rotta

Maurice van Veen

Op 6 februari werd in het Trefpunt een avond georganiseerd voor iedereen die binnen ons werkgebied iets inventariseert. We gokten op zo'n 15 tot 20 deelnemers, uiteindelijk waren er 26 enthousiaste Rotta-leden. Doel van was vooral kennismaken en inventariseren welke doelen we met ons onderzoek willen stellen. Tijdens de introductieronde werd duidelijk dat we heel wat kennis in huis hebben met uiteenlopende interessegebieden: nachtvlinders, planten, water, vogels, bijen, lucht en vleermuizen.

Josien Hofs benadrukte dat de interesse voor planten groeiende is bij Rotta, de cursus plantenherkenning zat heel snel vol. Voor planten wordt er nog weinig systematisch onderzoek gedaan. Wat dit soort onderzoek kan opleveren werd duidelijk gemaakt met de jaarlijkse inventarisatie van bijenorchtis in de Eendragtspolder. Het aantal is in een paar jaar tijd gegroeid van 100 naar 800 rozetten. Josien heeft een aantal enthousiaste Rotta-leden die haar ieder jaar helpen met deze rozetten tellen. Staatsbosbeheer gebruikt deze data voor hun maaibeeld, dus belangrijk onderzoek.

Dick Hoek ging in op de ontwikkelingen van de aalscholver in het Koornmolengat. De aantallen groeiden vanuit niets eind jaren negentig in 10 jaar tijd tot ruim 100 broedparen, terwijl de blauwe reiger in die tijd afnam in aantal. Nu, mede door het verdwijnen van goede broedbomen, neemt de kolonie aalscholven weer af. Die helpen ze zelf om zeep door hun zure voedingsrijke uitwerpselen, maar ook door het omwaaien van bomen. En hoe dan alles weer met elkaar samenhangt, blijkt uit de waterplant fijn hoornblad, die een voorkeur heeft voor fosfaatrijk water en alleen daar voorkomt. Hieruit ontstond ook meteen het idee om samen met de Werkgroep Waterkwaliteit het water van het Koornmolengat te onderzoeken.

Garry Bakker nam ons mee in het onderzoek naar steenuilen en torenvalken. Belangrijk onderzoek omdat deze twee vogelsoorten op de Rode Lijst staan. Samen met een groep fanatieke leden worden al jaren alle nestkasten gecontroleerd, gerepareerd en jonge vogels geringd. Dit ringen wordt alleen uitgevoerd door gecertificeerde ringers. Uit dit onderzoek blijkt dat de steenuil en torenvalk voor een groot gedeelte alleen broeden in de door ons geplaatste nestkasten. Door samenwerken met andere roofvogelwerkgroepen blijkt dat er heel wat vogels onderling van gebieden wisselen, maar dat sommige families ook honkvast zijn.

Maurice van Veen inventariseert in het voorjaar de broedvogels in de Bleiswijkse Zoom. Deze zogenaamde BMP (broedvogelmonitoring) wordt uitgevoerd voor Sovon, maar levert natuurlijk ook voor Rotta waardevolle informatie op. Binnen Rotta lopen in het voorjaar heel wat 'BMP-ers' rond die allemaal een specifiek gebied inventariseren zoals bijvoorbeeld De Wiebertjes, de beide Bergsche Bossen en delen van de Zevenhuizerplas. In de

Bleiswijkse Zoom worden al 40 jaar alle broedvogels geteld. In de beginjaren werd dit met pen en papier gedaan door Cor Noorman en Rien van der Vorm. Toen waren soorten als zomertortel en wiewaal nog standaard, nu is de zomertortel zeldzaam. Het tellen wordt nu gedaan m.b.v. een app op je mobiel en aan het eind van het broedseizoen wordt alles netjes automatisch voor je samengevat. Zo is bijvoorbeeld de toename van soorten als de Cetti's zanger goed te volgen.

Algemeen werd op deze avond duidelijk dat er vraag is naar één gezamenlijk database waarin alle data verzameld worden en die door geïnteresseerden te raadplegen is. Er ligt al zo'n enorme brok aan kennis dat verdient om geborgd te blijven. Dus heb je nog data thuis liggen, neem dan contact op met de Coördinator Onderzoek.

Ook kan er meer samengewerkt worden met de andere natuurverenigingen om makkelijker verbanden en trends te volgen. Het wordt de laatste tijd steeds duidelijker dat Rotta een belangrijke partner voor bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en hun aannemers is om samen plannen uit te werken voor beheer in ons werkgebied met biodiversiteit als sleutelwoord. Kennis van de voorkomende flora en fauna is dan onmisbaar.

Maar nog belangrijker is dat we dit inventariseren in onze vrije tijd met evenveel plezier blijven doen. En mogelijk dat we vanuit alle cursussen die we geven en hulp van jou als Rotta-lid ons gebied nog beter in kaart kunnen brengen. Mocht je interesse hebben om ook iets voor het onderzoek te betekenen of meer informatie willen hebben over een van de vele vormen van inventariseren neem dan contact op met Coördinator Onderzoek Maurice van Veen (onderzoek@rotta-natuur.nl). <<

Op jacht naar winterbloeiers

Josien Hof's

Voor vijfde maal deed Rotta tussen Kerst en Nieuwjaar mee aan de nationale Plantenjacht van FLORON naar winterbloeiers, die inmiddels voor de tiende keer gehouden werd. Deze keer

deden we dat in het kader van Expeditie Rotta. Een stevig windje weerhield 11 enthousiastelingen niet van een rondje van een uur door Ommoord. Na een aarzelend begin (er zijn zeer recent werkzaamheden geweest waardoor een aantal stukken nu nog onbegroeid zijn) kwamen we toch op een aantal van 28.

Dat correspondeert met eerdere ervaringen, waarbij het hoogtepunt van 35 in december 2020, met zeer zachte eerste wintermaanden, niet gemakkelijk geëvenaard zal worden. Grote verrassingen kwamen we niet tegen, of het zou moeten zijn dat we lang moesten zoeken naar de kleine veldkers, en een piepklein akker-vergeet-mij-nietje en de bosveldkers zouden we tevoren niet op een lijstje gezet hebben.

Als we kijken naar deze en andere geregistreerde plantenjachten in het Rotta werkgebied dan zien we dat de resultaten goeddeels overeenkomen met de landelijke lijst. Het madeliefje kwam dit jaar weer als winnaar uit de bus, soms moet ze de eerste plaats afstaan aan het klein kruiskruid. Opmerkelijk dit jaar is het aantreffen van nog rijkelijk bloeiend boerenwormkruid. <<

De landelijke top 10 dit jaar

1. madeliefje

6. Paarse dovenetel

2. straatgras

7. herderstasje

3. Klein kruiskruid

8. duizendblad

4. paardebloem

9. tuinwolfsmelk

5. vogelmuur

10. Witte dovenetel

Hoe kaal en armzalig zou menig stuk aarde er uitzien, als er geen onkruid zou groeien!

Wilhelm Raabe

Rotta natuurwerk

Rien van der Vorm

Afgelopen maanden zijn we weer druk geweest met de bekende winterwerkzaamheden, zoals 60 wilgen knotten in Park de Polder, 30 langs het Koornmolengat, 20 in de Wiebertjes en 40 op het Land van Belofte in Moerkapelle.

Het visdief eiland in de Groenzoom is ontdaan van de ruigteplanten die hier na het broedseizoen in de schelpenlaag zijn gaan groeien. Visdieven en kokmeeuwen houden niet van begroeiing in hun broedbiotoop, dus werk aan de winkel. Gelukkig was er een vorstperiode en was het ijs dik genoeg om te betreden, scheelt een hoop gedoe met een bootje.

In het Nessebos zijn veel bramen verwijderd, alles dreigde hier te worden overwoekerd. Om succesvol te zijn moet dit komende zomer herhaald worden. In het Koornmolengat was een aantal bomen omgewaaid, soms op het pad en in het water. Vanaf de kant en vanuit ons bootje - Rotta 2 - hebben we die opgeruimd. Er vallen sowieso veel bomen om hier, de waterstand is hoog en daar houden bomen niet zo van. Gelukkig vallen de meesten op plekken waar dat geen probleem oplevert.

Op het terrein van het Trefpunt is ook veel werk verzet. Langs de slootkanten is het riet gemaaid, de wilgen geknot en struiken kort gezet. Het compostvak en de houtril achter de werkschuur is geheel opnieuw opgebouwd en de bosuilnestkast heeft ook een nieuw plekje gekregen. Ook langs het parkeerterrein aan de overhoek is alles gemaaid en opgeruimd. Hier moet nog wel wat gebeuren de komende maand: een stapel trottoirtegels en grond die overgebleven is van de nieuwbouw van de werkschuur wordt verwerkt langs de paddenpoel om als schuilplaats voor amfibieën te dienen.

In de Eendragtspolder werken wij niet, maar wordt door Staatsbosbeheer wel onze mening gevraagd over het maaibeheer. Het gebied wordt door Witteveen en Bos jaarlijks gemonitord of de ecologische doelstellingen gehaald gaan worden: helder water in de roeibaan en bloemrijk grasland in het plasdrasgebied. Beide doelstellingen dreigen buiten beeld te raken, er moet worden bijgestuurd. Hier komen wij ook in beeld, Rotta wordt gevraagd om mee te denken, eerst intern door onze Werkgroep Beheer en Biodiversiteit en daarna samen met Staatsbosbeheer. Tijdens een gezamenlijk veldbezoek in het plasdrasgebied in januari is besloten dat Garry Bakker een voorstel zal maken hoe het maaibeheer het best kan worden ingericht.

Wij denken het beste resultaat te halen door alle dijken en stroken langs paden en wegen twee maal per jaar te maaien om verruiging tegen te gaan, de natste stukken die nu al onder water staan een moerasfunctie te geven en de bloemrijke delen gefaseerd te maaien, rekening houdend met broedende vogels (dus niet in het broedseizoen maaien). Het zich almaar uitbreidende landriet extra maaien en het waterriet min of meer haar gang te laten gaan. In het gehele plasdrasgebied worden langs de paden hekken met schapengaas gemaakt om de overlast (verstoring van broedende vogels) van loslopende honden te verminderen. Voor de onderwatereilandjes in de roeibaan is al besloten om het waterriet niet meer te maaien. <<

Piet Bak in de Rotta 2 in actie. © Klaas Verschoor

Vereende krachten in het Nessebos. © Piet Bak

Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand

Jaap van Lien

Over ontwikkelingen in onze omgeving hebben we nooit te klagen. Er gebeurt altijd wat. Een kort overzicht van vermeldingswaardige gebeurtenissen.

Fietsverbinding Hollevoeterbrug/Bentwoud in vooral Zuidplas (langs de Rotte)

Kort geleden kwam er een antwoord binnen op onze een reactie op het voorontwerp van het bestemmingsplan voor een fietspad langs de Rotte als fietsverbinding tussen het Rottmerengebied en het Bentwoud. Best een belangrijke verbinding waar veel fietsverkeer verwacht kan worden. Wij hadden gevraagd dat fietspad aan de westkant van de Rotte aan te leggen met eromheen een brede natuurstrook. Het antwoord kwam overeen met wat we eigenlijk al verwachtten: aan ons verzoek wordt niet voldaan. Kost teveel en er waren bezwaren van het waterschap. Ongewild is er ook in Zuidplas bezwaar tegen ons voorstel. Het is daar door meerdere partijen geopperd zonder succes. Het is niet zinvol om er verder tegen in te gaan omdat met het voorgestelde fietspad wordt voldaan aan de wens om de beide natuurgebieden met elkaar te verbinden, hoe weinig aantrekkelijk dat dan ook wordt.

Windmolens, waar zetten we ze neer?

De provincie verraste met een brief waarin Lansingerland opgedragen werd om ruimte te bieden aan de bouw van windmolens in het gebied langs de A12 waar de gemeente tenminste 5000 huizen wil bouwen. Er wordt een onderzoek ingesteld naar verschillende geschikte locaties en de gemeente hoort t.z.t. de uitslag. Dat alles werd niet met blijdschap ontvangen in ons gemeentehuis. De massale woningbouw in Bleizo wordt door plaatsing van windmolens in feite onmogelijk gemaakt. Voor ons was daarnaast belangrijk dat ook de Rottezoom tussen de Kruisweg en de Rotte als locatie wordt genoemd, die wel door de provincie met grote aarzeling werd genoemd omdat dat gebied groen moet blijven. Iets waar wij ook al lang bij betrokken zijn. Afwachten dus hoe de worsteling tussen de beide overheidsinstanties afloopt.

Wilderszijde / Keermuren voor oeverwaluwanden

Uit publicaties van de gemeente kwam naar voren dat er vergunningen zijn aangevraagd voor de bouw van twee oeverwaluwanden in Wilderszijde, bijzonderheden stonden er niet bij. Wij hebben natuurlijk navraag gedaan en in een gesprek met de projectleiding werd duidelijk dat het om wanden gaat met meer dan 100 nestingen. Niet zo vreemd als je weet dat er vorig jaar op een bepaald moment op 6 verschillende plaatsen in Wilderszijde oeverwaluwen, in kolonieverband, nesten hadden gebouwd. Nu is het aanbrengen van de wanden één ding maar elk jaar moeten ze ook schoongemaakt worden. Wij hebben, uiteraard na overleg met onze coördinator natuurwerk, toe kunnen zeggen dat onze natuurwerkers voor het onderhoud gaan zorgen. De aanleg van de wanden is dan ook een bijzondere ontwikkeling waar we

echt blij mee zijn. Het houdt verband met de opgave om deze grote nieuwe wijk natuurinclusief te bouwen. Dat geldt voor de te bouwen woningen maar ook voor de inrichting van de omgeving. Wij hebben het beplantingsplan voor de wijk gezien en dat ziet er werkelijk prachtig uit. Nieuwe bewoners kunnen er trots op zijn. Iets dat we onlangs in onze gesprekken met B&W en de projectleiding nog eens hebben benadrukt. Een mooie wijk aanleggen is uiteraard heel belangrijk maar een wijk mooi houden is van een andere orde. Het staat of valt met de inzet van de mensen die er gaan wonen. Uit de reactie die we van het college ontvingen blijkt dat onze opmerkingen daarover serieus genomen worden en dat kopers en huurders uitvoerig zullen worden ingelicht over het moois dat hen te wachten staat maar dat ook mooi moet blijven. Dus geen schoolpleintjes met tegels rond het huis maar mooie groene tuinen passend in de omgeving.

Natuurinclusief bouwen

Onlangs hebben wij meegedaan met een bijeenkomst van de gemeente LL die te maken heeft met het 'omgevingsplan'. Sinds 1 januari van dit jaar is de omgevingswet van kracht en elke gemeente moet nu een omgevingsplan samenstellen. Allerlei zaken worden daarin geregeld en in de bijeenkomst werd o.a. de vraag behandeld of 'natuurinclusief bouwen' als standaard opgenomen zou moeten worden in het omgevingsplan. De aanwezigen waren geïnteresseerde bewoners die hun mening konden geven over de diverse vragen. Moedgevend was dat bijna iedereen vond dat dit een goed idee was. Of het er ook van komt is nog lang niet zeker maar het zou best kunnen dat het realiteit wordt. Mooie wijken met veel groen en blauw betekenen ook dat er rekening gehouden wordt met de verandering van het klimaat. Hete zomers zijn in zo'n wijk beter te verdragen! Mooi in ieder geval dat er in het gemeentehuis over nagedacht wordt! <<

Oeverwaluwand © Piet Bak

Interview Caroline Groeneveld

Belangrijk is te beseffen dat alles met elkaar in verband staat in de natuur, en door de wijze van beheren beïnvloed je dat ook weer.

Josien Hof's

Al een tijdje was ik op zoek naar een 'groene' hovenier. Dat lijkt dubbelop, groen en hovenier, maar veel hoveniers zijn ondernemers die helaas het ecologisch tuinieren nog niet (of niet helemaal) omarmen. Exoten, tegeltuinen, chemische bestrijdingsmiddelen, tropisch hardhout, het is allemaal gemakkelijk te vinden. Begrijpelijk wellicht, want de schoorsteen moet ook roken, en over smaak valt niet te twisten, maar een vogel- en insectenvriendelijke tuin of balkon is toch het streven waard.

Op een van de Rotta-expedities kwam ik Caroline Groeneveld tegen, en zij profileert zich als ecologisch hovenier. Tijd om haar eens aan de tand te voelen. Caroline vertelt:

'Terwijl ik in de kern een natuurmens ben, heb ik in diverse sectoren gewerkt, onder andere als theatertechnicus en in een ziekenhuis. De wisselwerking met de natuur heeft altijd veel voor mij persoonlijk betekend, alleen had ik nooit bedacht dat je daarmee ook je geld zou kunnen verdienen. Aanvankelijk werkte ik vooral als vrijwilliger, o.a. door mee te helpen met het onderhoud in het Kralingse Bos. Ik deed daar alle voorkomende werkzaamheden, van reuzenberenklauw steken tot snoeien en dunnen. Daarna kwam ik iemand tegen bij een permacultuur project die al ecologisch bezig was als hovenier, en een collega zocht. Dat was de aanleiding om als zelfstandige aan de slag te gaan en ingewijd te worden in het vak. Na enkele jaren ben ik de opleiding ecologisch hovenier gaan volgen. Daar leerde ik alles over de voorwaarden voor het tuin- en natuurwerk zoals bodemgesteldheid, de betekenis van ecosystemen, en variatie in habitattypen. Per thema heb ik prachtige praktijkvoorbeelden gezien in heel Nederland.'

Hoe kwam Caroline dan als Rotterdammer bij Rotta terecht? Tijdens de opleiding moest er een praktijkopdracht 'maaibeheer' gedaan worden en die voerde ze uit door bij onze bureaus van Het Lansingerland een zaadmengsel uit te strooien langs een oever. Dat stelde nogal wat eisen aan het beheer, waardoor er niet veel van over is, 'maar een leerzaam project was het zeker', zo vertelt ze. En ze maakte kennis met Rotta. 'Belangrijk

is te beseffen dat alles met elkaar in verband staat in de natuur, en door de wijze van beheren beïnvloed je dat ook weer.'

Momenteel werkt ze zowel voor particulieren als voor bedrijven en instellingen. 'Wat heel leuk is, is het werk voor kinderdagverblijven. Je maakt in overleg een natuurvriendelijke speelplaats die voor kleine kinderen een fijne plek is. Ik maak niet alleen het

Speelplaats bij kinderdagverblijf © Caroline Groeneveld

Stapelmuurtje voor amfibieën © Caroline Groeneveld

ontwerp maar doe ook de uitvoering voor zover ik dat kan. Het is wel hard werken, en er zijn soms klussen zoals bestraten die ik weer elders inhuur, maar het leukste is toch om het zelf te doen. Je ontdekt dan hoe je idee uitpakt, en je kunt al doende bijstellen

als de omstandigheden dat vragen, en onvoorziene problemen oplossen. Ik kijk altijd of het plan een beetje past bij de omgeving waar het moet gebeuren. In de polder werk ik veel met wilgen, zoals het maken van af-rastering met wilgentenen uit de

buurt. Ik bouw muurtjes en speel-huisjes van natuurlijke materialen. Op een dagverblijf is veiligheid uiteraard ook altijd wat, maar de natuur helpt soms zelfs een handje. Toen men eens van een composthoop af wilde en daar een egel bleek te wonen kantelde het: ja, een egeltje, dat wil je wel op je terrein.'

Caroline heeft zich met haar bedrijf ParTerra aangesloten bij De Wilde Weelde (www.wildeweelde.nl), de vakvereniging voor ecologische hoveniers. Ze heeft ook een favoriet, de meidoorn. 'Prachtig zoals die een heel koor aan insecten en dieren van voedsel voorziet, maar liefst 80 soorten, en zo mooi als voorjaarsbloeier.'

Algemene Ledenvergadering 2024

Natuurcentrum Trefpunt Rotta - dinsdag 26 maart 20.00 uur

Zoals gebruikelijk vullen we voor de pauze de ledenavond in maart met de verplichte Algemene Ledenvergadering, je bent van harte welkom.

Het jaarverslag van de vereniging kun je in deze Aves Visum lezen, de agenda in de nieuwsbrief en alle overige stukken, het financiële jaarverslag en het verslag van de kascommissie staan keurig gerangschikt op onze website <https://rotta-natuur.nl/over-ons/documenten/>

PAUZE

Na de pauze gaan we verder met de ledenavond, zoals gebruikelijk weer een interessante lezing over een onderwerp in ons werkgebied.

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Jaarverslag 2023

Het jaarverslag is een terugblik op het afgelopen jaar, maar geeft ook een 'blik in de toekomst'. Er hebben weer veel activiteiten plaatsgevonden, die gewaardeerd werden door zowel leden als andere geïnteresseerde deelnemers. Het ledenbestand groeit nog steeds, financieel gaat het ons ook voor de wind en onze huisvesting aan de Hoeksekade heeft een mooie uitbreiding gekregen. Er zijn plannen voor verfraaiing van het Trefpunt, voor zowel binnen als buiten. Kortom, we zijn een actieve, enthousiaste vereniging, waarvan ook het komende jaar weer veel te verwachten is.

Bestuur

2023 was een bewogen jaar voor het bestuur. Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 28 maart nemen we afscheid van Anneke Zuidervaart als betrokken bestuurslid. Gelukkig blijft Anneke zich inzetten voor o.a. de ledenavonden en als natuurwerker. Aansluitend op deze ALV leidt onze voorzitter Hans Sanders een geweldige pubquiz. Dit bleek achteraf Hans zijn laatste grote optreden te zijn. Hans overlijdt nog geen half jaar later, op 25 september. Op 2 oktober is er, voorafgaand aan de crematie, een indrukwekkende afscheidsbijeenkomst in het Trefpunt. - Door het overlijden van Hans vindt er een verschuiving binnen het bestuur plaats. Arie Sonneveld treedt toe tot het bestuur en wordt secretaris. Peter Wienbelt is vanaf 28 november de nieuwe voorzitter van onze vereniging.

Expeditie Rotta

Het eerste volledige jaar Expeditie Rotta mag best een succes worden genoemd. Expeditie Rotta is in principe een ledenactiviteit maar introducés zijn van harte welkom. Tijdens de Expeditie gaan we 2 uur op pad in onze eigen regio en kiezen telkens een ander thema. Voorbeelden zijn *vlinders en andere vliegende beestjes, bermen en ruigtekruiden, de ontluikende lente en vroege vogels in de Groenzoom*. Er is over het algemeen goede belangstelling en wat vooral leuk is dat we veel nieuwe gezichten zien. Reden genoeg om met veel enthousiasme door te gaan met deze activiteit.

Bij het Trefpunt is al veel te zien en te herkennen tijdens de expeditie 'bomen zonder blad herkennen'

Vogelcursus

Ook dit jaar weer een 'uitverkocht' huis met meer dan 30 deelnemers. Dankzij de inzet en het enthousiasme van docenten en gidsen is ook deze editie een groot succes. Omdat, mede door klimaatverandering, er andere soorten

in ons werkgebied voorkomen, ontvangen de deelnemers een spiksplinternieuw cursusboek. Nieuw in dit boek zijn onder andere grote zilverreiger, roerdomp en Cetti's zanger.

Ledenavonden - Anneke Zuidervaart

Een mooie start van het jaar was op 23 januari met de expertise van 3 Rotta-leden, die ons in woord en beeld meenamen met de in aanbouw zijnde A13/A16. Marijke den Oudendammer, Cor van de Lustgraaf en Jaap van Lien hebben vanaf het begin aan deze gebiedstafel gezeten, waar met alle betrokkenen gesproken werd over de aanleg van dit wegennet. Op 28 februari, met het oog op het voorjaar, hield Rotta-lid Henk Starink een lezing over vogel- en insectenvriendelijk tuinieren. Henk is tuinvogelconsulent en geeft in de regio adviezen voor het vogelvriendelijk inrichten van tuinen. Op de ALV van 28 maart hebben we, na de serieuze ALV-gedeelte, onze natuurkennis getoetst met een pubquiz. In mei kwam Rachelle Eerhart van 'Rotterdam de boer op' ons vertellen over de plaatselijke initiatieven om routes van ons voedsel te verkorten, via boeren in de regio waarvan er steeds meer een mens/dier- en plantvriendelijke akkerbouw nastreven. De oproep was om deze boeren te steunen met de afname van hun producten. Op 27 juni gingen we met Dick Hoek en Josien Hofs de natuur in. Op 26 september hield Niels de Zwarte, hoofd Bureau Stadsnatuur, een lezing over het Nationaal Park Rotterdam, waarbij gewerkt wordt aan een havenstad vol natuur. Een toekomstgerichte lezing, hoopvol voor stedelingen. Aansluitend was er op 24 oktober de lezing van Huib Sneep, boomdeskundige in Rotterdam. Hij heeft veel voorbeelden gegeven van innovatieve werkwijzen om kostbare oude bomen in de stad te behouden, waarbij ook uitgebreide monitoring plaats vindt voordat tot eventuele bomenkap wordt overgegaan. Met Rotta-lid Chris van Rijswijk zijn we op 28 november meegereisd naar de vogels in verschillende landen in het hoge Noorden (o.a. Alaska en Siberië), om daarna weer in ons eigen natuurgebied terug te keren, waar hij ook de mooiste vogels ontdekte. Met o.a. mooie tegenlichtopnames liet hij ons zien waar we de volgende dag weer van konden genieten.

Rotta jeugd - Marijke den Oudendammer

In 2023 is er een wisseling van werkgroepleden geweest. Louise Vernooij, die jarenlang actief bij ons is geweest, is

gestopt en ook Jannie Van Ede-van der Pals zag zich genoodzaakt te stoppen. Gelukkig kwamen later dit jaar Alizée Verboogen en Shivangi Mahabali onze gelederen versterken, zodat we nu weer met 7 mensen de kinderactiviteiten organiseren. Beleven, ervaren en onderzoeken van de natuur is ons uitgangspunt voor deze activiteiten.

Met de Kapoentjes, kinderen van 4-6 jaar, volgen we zoveel mogelijk de seizoenen. In het voorjaar hebben zij eerst in onze Overhoek gestruind en rond de nieuw gevlochten 'wilgwam' gekeken en gezocht naar bloeiende bomen en struiken, waarbij ze ook allerlei insecten vonden en daarna zaadbommen hebben gemaakt. In de zomer was het nationale modderdag. Vanwege het droge warme weer hebben de kinderen zelf verschillende soorten modder gemaakt waarmee mooie taartjes werden gemaakt, versierd met bloempjes, takjes, blaadjes en grasjes. In de herfst hebben de kinderen bewegende mobiles gemaakt met bladeren, vruchten, bessen en allerlei mooie natuurschatten.

Kapoentjes ontdekken veranderingen van de herfst

De Rangers, kinderen van 7-12 jaar, hebben in het voorjaar de natuurwerkers geholpen met het opnieuw vlechten van onze 'wilgwam' en een extra scherm. Van kleine stukjes wilgenhout zijn mooie kunstwerkjes en poppetjes gemaakt. Bij de slootjesochtend werden we geholpen door leden van de Werkgroep waterkwaliteit. Zo konden de kinderen de zuurgraad van water meten, de helderheid vaststellen en werd er gezamenlijk onderzocht welke waterbeestjes ze hadden gevangen. In september was de bijzondere excursie door het Koornmolen-gat. Best wel spannend om achterelkaar, onder de aal-scholvers door, over het vlonderpad en de golvende moerasgrond te lopen. Hierbij waren enkele natuurwerkers en een gids van Rotta betrokken. In de herfst hebben ook de Rangers een mobile gemaakt van wat er in de natuur te vinden is, zelfs mooie steentjes werden er met veel geduld kunstig aangeknoopt. In 2024 laten we de kinderen andere facetten van de natuur ervaren.

Trefpunt - Ad Somers

Het afgelopen jaar stond het Trefpunt in het spotlicht van de oplevering en ingebruikname van het de nieuwe schuur. Ook nu werd weer eens aangetoond dat onze

vrijwilligers heel goed in teamverband kunnen werken. Het eindresultaat is een verbluffend mooie en degelijke werkschuur. Het is een fantastisch mooie ruimte, voorzien van alle gemakken. Het Trefpunt is weer volop gebruikt en goed bezocht. Enkele voorbeelden hiervan zijn de goed bezochte ledenavonden en de succesvolle cursus 'Vogels ontdekken en herkennen'. De Rotta-Rangers en Rotta-Kapoentjes hebben hier hun thuishonk. Andere natuur gerelateerde verenigingen en organisaties weten ons hier te vinden.

De bouw van de nieuwe schuur was een absoluut hoogtepunt in 2024. © Piet Bak

Het Trefpuntteam beheert het gebouw en gaat over alle zaken in en rond ons Natuurcentrum. Er werd een nieuwe energiezuinige CV-ketel geplaatst en de zonnepanelen hebben overuren gedraaid. Het team ondersteunt via Rotta-Varia, zoals exposities, tentoonstellingen en de plantenruildag. Het team Rotta-Actief, die iedere donderdag ter plaatse is, ondersteunde de verdere afwerking en invulling van de nieuwe ruimtes en bouwde onder andere vele soorten nestkasten. Door onze "tuindames" werd er gewerkt aan de tuin rondom het Trefpunt, een juweeltje voor alles wat vliegt, zoemt, steekt en leeft in een kleurrijke omgeving.

Iedere zaterdag was het Trefpunt geopend voor publiek en de aanwezige Rotta-vrijwilligers gaven graag uitleg over al onze natuuractiviteiten. Ook konden er artikelen gekocht worden. De opening en invulling van deze zaterdagopenstelling zal in 2024 aangepast worden: minder dagen open, maar bij openstelling zal er wel een activiteit plaatsvinden. Hierover wordt in 2024 meer duidelijk.

Het Trefpuntteam regelt ook het gebruik van het Trefpunt door derden; meestal organisaties met hart voor de natuur. Onze vrijwilligersgroep 'Witte Tornado's' zorgt er iedere keer weer voor dat het gebouw er 'spic en span' uitziet.

Onderzoek

Dit jaar is er weer met veel enthousiasme onderzoek gedaan naar o.a. planten, vogels, nachtvlinders en paddestoelen. Daarbij wordt in toenemende mate samengewerkt tussen de verschillende onderzoeksgroepen. Het doel daarvan is om een meer integraal beeld te krijgen

van de verschillende natuurgebieden binnen onze werkgebied. Dit seizoen zal deze samenwerking worden voortgezet. In de Aves Visum van maart is, zoals gebruikelijk, het uitgebreide verslag van Dick Hoek betreffende de resultaten van alle waarnemingen opgenomen.

Ledenexcursies - Bert van den Bulk

In 2023 hebben we 9 ledenexcursies gehouden, met gevarieerde bestemmingen. Een paar wat verder weg (Utrecht, Zeeland) maar het grootste deel in de provincie Zuid-Holland. Het startpunt van de excursies werd meestal bereikt met de auto, waarbij we altijd streven naar volle auto's om onze carbon footprint zo klein mogelijk te houden. Dat lukte altijd vrij aardig. De excursie naar Hoek van Holland was vanuit dat oogpunt optimaal, want die bestemming was bereikbaar per metro. Het aantal deelnemers per excursie lag gemiddeld rond de 20-25 deelnemers. Na afloop van de excursies waren de reacties steeds positief. Vrijwel elke excursie was er een ervaren roerganger die attendeerde op vogels en vogelgeluiden, maar ook planten, paddenstoelen en mossen e.d. werden nader bekeken en gedetermineerd, vaak met behulp van een app. Ook het komende jaar hopen we weer op vele enthousiaste excursie-gangers. Ter inspiratie zijn op onze website de verslagen te lezen en de foto's te zien van de excursies van het afgelopen seizoen.

Dreigende lichten, maar een lekker zonnetje bij de ledenexcursie door het Oostvoornse duinlandschap

Tuin- en erfvoegeladvies

Veel Rotta-leden vinden het leuk om de eigen tuin zo vogelvriendelijk mogelijk te maken. Ook in diverse media is aandacht voor het belang van inheemse, bloeiende planten voor insecten en vogels. Ook tegels 'wippen' en bomen dragen bij aan het vergroenen. Ons Rotta-lid Henk Starink is tuin- en erfvoegelconsulent en geeft advies over natuurvriendelijke inrichting van tuinen of erven. In 2023 kreeg hij vragen over het ophangen van nestkasten, zowel voor tuinvogels maar ook voor een steenuil. Ook is advies gegeven over het inrichten van nieuwe tuinen en de herinrichting van een poldertuin. Soms waren wat tips over geschikte beplanting in een bestaande tuin al toereikend. Net als vorig jaar heeft Henk een lesdag verzorgd over natuurvriendelijke tuinen voor MBO-studenten in de hoveniersopleiding.

Natuurwerk - Rien van der Vorm

Dit jaar zijn we op de donderdagen weer actief geweest, evenals op de eerste zaterdag van de maand, uitgezonderd de zomermaanden, en in sommige weken op een extra dag. Team West werkt daarnaast op maandag, vooral in Lansingerland. Op deze dag is ook het bouwteam actief rondom het Trefpunt, naast 2 vrijwilligers die werken in het Land van Belofte in Moerkapelle. In totaal 3577 uur. De meeste werkzaamheden vonden plaats in de Wiebertjes en het Koornmolengat: het maaien van riet en kruiden en in de winter het zagen van wilgen, hakhout en knotwilgen. Er was ook veel werk aan het terugdringen van bramen op plekken waar we ze niet willen hebben. Dit alles om de biodiversiteit in onze natuurparels te behouden of te vergroten. Alle werk is uitgevoerd volgens een werkplan dat door de coördinatoren werd opgesteld. In het voorjaar hebben wij 2.000 jonge bomen en struiken geplant in het Nessebos, waarbij veel soorten werden gebruikt, ook weer om de biodiversiteit te vergroten. Er is veel tijd gestoken in overleg met Staatsbosbeheer en gemeentes over het ontwikkelen en beheren van de natuur in ons werkgebied. Advies over tuininrichtingen en het maken, ophangen en onderhouden van nestkasten vroeg veel tijd en energie.

Natuurwerkers op glad ijs

Op verzoek van Staatsbosbeheer zijn in het voorjaar meer dan 10.000 grote berenklauwen uitgestoken in het Hoge Bergse Bos. Deze invasieve exoten kunnen brandwonden veroorzaken. Bestrijding is lastig en gebeurde in het verleden door middel van gif. Ook is er overleg geweest over bosbeheer en het maabeleid in de Rottemeren. Voor al dit werk ontvangen wij een vergoeding, waarbij er ook een budget is voor de aanschaf van brandstof en materieel. Ook voor het knotwerk bij 3 particulieren vragen wij een vergoeding. Met de gemeente Lansingerland zijn we, voor ons werk in Park de Polder, in overleg voor een bijdrage in materiele zin. Aannemer Punt heeft 6 aluminium steekladders beschikbaar gesteld, voor ons snoeiwerk in de Groenzoom. Tenslotte heeft de RABO-sponsoractie ons een mooi bedrag opgeleverd om te gebruiken voor ons natuurwerk.

Waterkwaliteit - Ruud Kolpa

Ook in 2023 heeft de Werkgroep waterkwaliteit (voorheen POKO) met veel enthousiasme onderzoek gedaan naar de

kwaliteit van het oppervlaktewater in onze regio. Dit deden we door het uitvoeren van metingen (chemisch en biologisch) op een vaste plek en op plaatsen waar problemen met de waterkwaliteit zijn. Een 'mooi' voorbeeld was de aanwezigheid van blauwalgen in de Bleiswijkse Zoom tijdens de warme zomermaanden. De resultaten communiceren we met de probleemeigenaren én geven adviezen ter verbetering.

Op zoek naar waterbeestjes

Dat er veel mis is met de kwaliteit van ons oppervlaktewater blijkt uit de dagelijkse stroom van rapporten en berichten in de media. Eind 2027 moet de kwaliteit voldoen aan de eisen verwoord in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Er is brede twijfel of dit wel wordt gehaald. Men spreekt al over een nieuwe crisis, vergelijkbaar met die van de stikstof. In onze regio heeft dit onder andere te maken met het intensieve landgebruik door kassenteelt en landbouw, maar ook vanuit de stedelijke gebieden komt er een stroom van verontreinigingen in ons werkgebied. Schoon oppervlaktewater begint bij het afvoertje of de straatkolk. 'Hier begint de zeel!'. Daarom zet de Werkgroep waterkwaliteit in op voorlichting geven en lobbyen bij o.a. platforms, overheden én de gebruikers. We houden contact met een groot netwerk van spelers in de regio. Geïnspireerd door de Stichting Drinkable Rivers (<https://drinkablerivers.org>) zien we als stip op de horizon een drinkbare Rotte (en Schie), dat wil zeggen onschadelijk voor het onderwaterleven en alles wat erin zwemt én uit drinkt.

Naast onderzoek en lobbyen heeft de werkgroep ook veel gedaan aan ontwikkeling van kennis en praktische vaardigheden. Hoe neem je een watermonster, hoe analyseer je dat en welke conclusies mag je hieruit trekken, zijn daarbij de vragen. Daarvoor staan ons gelukkig heel veel rapporten ter beschikking. Het is een wonderlijke onderwaterwereld, die je pas ziet als je er werkelijk in kijkt. 'Citizen Science aan de waterkant'. Voor het komende jaar richten wij ons ook op waterzuivering. Leden en andere belangstellenden zijn altijd welkom om bij ons aan te sluiten. Vaak zijn wij op donderdagmiddag bij het Trefpunt te vinden. Een mailtje naar waterkwaliteit@rotta-natuur.nl is genoeg.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Noordrand - Jaap van Lien

De discussie over het klimaat, die in alle toonaarden in ons land en daarbuiten wordt gevoerd, heeft ook lokaal een behoorlijke impact. In onze omgeving moet heel veel worden gebouwd en hoe doe je dat terwijl je je moet wapenen tegen hete zomers en hele natte winters? Dat betekent klimaatadaptief bouwen met veel groen en veel water. Zorgen voor verkoeling en ook voor extra wateropslag. Tegelijkertijd is het dringend nodig de biodiversiteit te verhogen. Dat bracht ons ook in onze omgeving tot een redelijk nieuw fenomeen n.l. 'natuurinclusief bouwen'. Bij de totstandkoming van het bestemmingsplan voor de grote nieuwbouwwijk Wilderszijde in Lansingerland hebben wij gevraagd deze vorm van bouwen als opdracht en verplichting op te nemen in het plan. Dat is gelukt en inmiddels worden er woningen aangeboden die op die manier gebouwd gaan worden. De huizen krijgen ook ruimte voor andere bewoners zoals mussen, gierzwaluwen en vleermuizen, soms ook door gevelbeplanting. De omgeving wordt groen aangekleed met hagen, veel verschillende inheemse struiken en bomen, veel water met natuurvriendelijke oevers en knotwilgen. Het beplantingsplan ziet er prachtig uit. Het wordt een hele mooie wijk waarbij het wel belangrijk is dat kopers en huurders er zorgvuldig mee om gaan.

Onlangs werd, in een discussie over het omgevingsplan voor Lansingerland, door ambtenaren de vraag gesteld of het goed zou zijn om natuurinclusief bouwen te verplichten voor alle toekomstige bouwplannen. Voor ons geen moeilijke vraag: vooral doen! Of dat ook de praktijk zal worden weten we nog niet, maar we gaan dat wel promoten! Bijzonder is in ieder geval dat ook in het bestemmingsplan voor het ULC in Bleiswijk, een groot bedrijvenpark bij de A12, natuurinclusief bouwen, op ons verzoek, is opgenomen in de regels. Verder ook dat er op de daken van het ULC een hoog percentage aan zonnepanelen moet komen. Zonnepanelen niet in een weiland, wel op een plat dak. Over weilanden gesproken: in de Noordpolder van Berkel en Rodenrijs is nog een laatste stukje groene polder overgebleven. Een polder met een agrarische bestemming met als specifieke bestemming glastuinbouw. Met alle plannen voor woningbouw in Lansingerland hopen we in ieder geval dat deze groene ruimte open blijft nu er van uitbreiding van de glastuinbouw nauwelijks of geen sprake is. Dat is dus ook wat de werkgroep regioplannen in feite doet: vooral alert blijven en ontwikkelingen volgen die er toe doen als het om onze groene leefomgeving gaat!!

Zuidplas - Arend Hoogeveen

Onze bemoeienis – als participant in de Alliantie Groenblauwe Rotte – met de ruimtelijke ontwikkelingen in Rottemerengebied, is gericht op het in 2021 door het Recreatieschap Rottemeren vastgestelde Ontwikkelplan voor het Landschapspark De Rotte.

Nu is de focus op de uitvoeringsagenda van dat ontwikkelplan. Inmiddels is het project 'Maatregelenpakket voor

het versterken van biodiversiteit' gestart. Samen met Staatsbosbeheer overleggen we hoe de diverse natuurpareltjes dienen te worden ingericht en hoe het (maai)-beheer het beste kan worden uitgevoerd. Ook hierover is met enige regelmaat de voortgang in Aves Visum te lezen.

In 2023 voerde een projectontwikkelaar, in opdracht van enkele aldaar praktiserende agrariërs, een verkenning uit voor luxe woningbouw in de Polder 140 Morgen in de Rottezoom tussen de buurtschap Kruisweg en het laatste stuk van de Rotte. Met de bewonersorganisatie van die buurtschap hebben wij onze visie over dit gebied - een groenblauwe polder ingericht als ecologische zone tussen de Rottemeren en het Bentwoud - gegeven. Zo het er nu naar uitziet wordt er voorlopig niet gebouwd en blijft deze polder voorlopig 'agrarisch groen'.

Gestaag vorderen de voorbereidingen voor het nieuw te bouwen Vijfde Dorp in het Middengebied van de Zuidplaspolder (gemeente Zuidplas). Eind 2023 hebben we onze zienswijze op twee ontwerp-bestemmingsplannen bij de gemeente Zuidplas ingediend. Dit middengebied is onderdeel van de belangrijke ecologische verbindingzone tussen de Rottemeren/Bentwoud en de Krimpenerwaard. In het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder is een schets daarvan opgenomen en door de provincie is een

De Polder 140 Morgen in de Rottezoom tussen Kruisweg en de Rotte moet ons inziens groen blijven.

gewijzigd tracé van de bestaande ecologische verbinding vastgesteld door de zogenoemde 'Groene Schakel' ten zuiden van het nieuw te bouwen dorp. Inmiddels heeft de Provincie Zuid-Holland de voorbereidingen gestart voor de inrichting van het naastgelegen natuurgebiedje 'Groene Waterparel', tussen de A20 en het toekomstige Vijfde Dorp. Het bijzondere van dit gebiedje is dat er kattenklei in de grond zit met een eigen bijzondere vegetatie. In samenwerking met het Platform Mooi Zuidplas denken we actief mee met de provincie over hoe de feitelijke inrichting het beste kan worden gerealiseerd. <<

Natuur- en Vogelwacht Rotta Toelichting Financieel Jaarverslag 2023

Cor van der Lustgraaf

Het Financiële Jaarverslag over 2023 kun je vinden op onze website www.rotta-natuur.nl/over-ons/documenten/. Hieronder volgt een toelichting op een aantal posten.

In de financiën van de verenigingsactiviteiten van Natuur- en Vogelwacht Rotta is de exploitatie van Natuurcentrum Trefpunt Rotta inbegrepen. Naast de jaarcijfers is nu ook de Balans opgemaakt.

De inkomsten uit contributies en donaties zijn gestegen o.a. door de groei het aantal betalende leden van 905 naar 964.

Vanaf 2022 moeten we huur aan het Recreatieschap betalen, dat bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Daar staat tegenover dat de onderhoudskosten voor rekening van de verhuurder komen.

De verzending van de nieuwsflitsen is sinds medio 2023 niet meer gratis.

Na inventarisatie van onze materialen hebben wij de inboedelverzekering laten aanpassen waardoor ook de premie is gestegen.

In de post "diversen" is een bedrag begrepen als donatie na het overlijden van onze voorzitter Hans Sanders. Voor dat bedrag zal in overleg met zijn familie een bestemming worden gezocht.

De bijdrage uit de Rabo clubsupport hebben we ingezet

ter dekking van de kosten voor de bouw van de schuur achter het Trefpunt. De kosten van de verbouwing van de schuur verdeeld over de jaren 2022 en 2023 zijn onder de begrote € 50.000,-- gebleven. Er was begroot om ook het achterste deel van de schuur te verbouwen, maar daar is vooralsnog geen plan voor.

In 2024 is er naast de Vogelcursus ook een Plantencursus waarvoor in 2023 reeds meerdere betalingen werden ontvangen.

In 2022 is er voor het Trefpunt een energiescan gemaakt. Uit de kosten/baten analyse is gebleken dat aanschaf van infraroodpanelen nauwelijks tot besparingen zou leiden. Daardoor is de post "Onderhoud gebouwen" lager uitgevallen.

Door de temperatuur in het Trefpunt iets te verlagen zijn de energiekosten gedaald.

Al met al resulteerde het in een positief resultaat.

De jaarcijfers en begroting alsmede de toelichting hierop kun je op de website downloaden of opvragen bij het secretariaat: secretaris@rotta-natuur.nl. <<

Kadotip

Soms weten we niets origineels te bedenken om te geven aan iemand die dat heeft verdiend. Een leuk alternatief is om een lidmaatschap voor een jaar van Natuur- en Vogelwacht Rotta te geven.

Het is heel eenvoudig, je haalt in het Trefpunt de laatste Aves Visum (ongeadresseerd) en interessekaartje op, pakt dat mooi in en geeft dat aan betrokkene met de mededeling dat hij/zij een jaar lid is van Rotta.

Daarnaast geef je de naam, adresgegevens en mailadres door aan leden@rotta-natuur.nl en maakt €12,50 over naar de bankrekening van Rotta NL60 TRIO 816580662. Onze penningmeester Cor van de Lustgraaf zorgt dan dat alles in orde komt.

De ontvanger kan dan gedurende een jaar aan alle activiteiten meedoen, zoals bijvoorbeeld de ledenavonden en excursies, en krijgt ook 4 keer de Aves Visum in de bus. Het is wel handig om vooraf even te controleren of de betreffende persoon niet al lid is van Rotta.

Naar een idee van Pjer Mulder

INTEGRALE ONKRUIDBESTRIJDING VOLGENS 'DE PUNT METHODE'

DE JUISTE MACHINE OP
DE JUISTE PLEK EN COMBINEER!

GEEN GIF MEER NODIG!

RED-GREEN®

- CO² neutraal
- Geen fossiele brandstof meer zoals LPG
- Gebruikt biomassa om mee te 'branden'
- Voor grootschalig werk

KANT BRAND STEKER®

- 5x per jaar strak gestoken grasrand
- Geen afvalkosten
- Lagere veegkosten
- Reinigende werking

BLUE-GREEN®

- CO² neutraal
- Elektrisch rijden
- Geen fossiele brandstof meer zoals diesel, maar biomassa
- Heet water 98°C
- Geen overlast, herrie en/of stof
- Eenvoudige techniek
- Voor kleinschalig werk

MACHINAAL VEGEN

- Dulevo 5000 D
- Euro 5 met Adblue
- Super fijnstoffilters
- Heel zuinig met waterverbruik
- Razend snel

- 'DE PUNT METHODE' IS GOEDKOPER DAN SPIJTEN ALS JE ALLES EERLIJK MEETELT!
- GOED TOEPASBAAR MET INZET SW-MEDEWERKERS EN MENSEN MET EEN AFSTAND TOT DE ARBEIDSMARKT (SROI).
- GEEN RESISTENTE SOORTEN EN NIET WEERSGEVOELIG.

Groen-aannemingsbedrijf
Punt B.V.

Chroomstraat 1d • 3067 GN Rotterdam • Telefoon: (010) 420 60 26 • E-mail: info@groen-puntbv.nl • www.groen-puntbv.nl

Indien onbestelbaar retour: Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

MB 141 Grutto © Chris van Rijswijk

MB 142 Reuzensterne © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

MB 141 grutto en MB 142 reuzensterne

Deze grutto's en reuzensterne (want dat is het, zie o.a. de stevige snavel en de gedeeltelijk donkere ondervleugel) vliegen boven de wijk Nesselande. Ruim twintig jaar geleden was deze hippe wijk nog een weiland en broedden er grutto's. Nu niet meer. Kun je daar, vraag ik als bewoner van deze wijk, wonen zonder schuldgevoel? Heb ik bijgedragen aan het ras verdwijnen van de grutto? Iets om over na te denken.

Dan nog wat. In het tv-programma 'Boerderij van Dorst' hoorde ik laatst Midas Dekkers zeggen: "*Er zijn niet te weinig woningen, er zijn te veel mensen*". Tja. Wat moet ik daar nu mee? Daar gaan we (jij en ik) ook over nadenken.

Tot slot nog dit: *Het voorjaar nadert. Gaat naar buiten. Aanziet de vogelen des hemels...*

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl

MB 143 © Chris van Rijswijk

MB 144 © Chris van Rijswijk